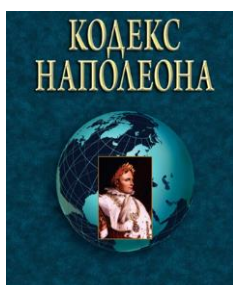
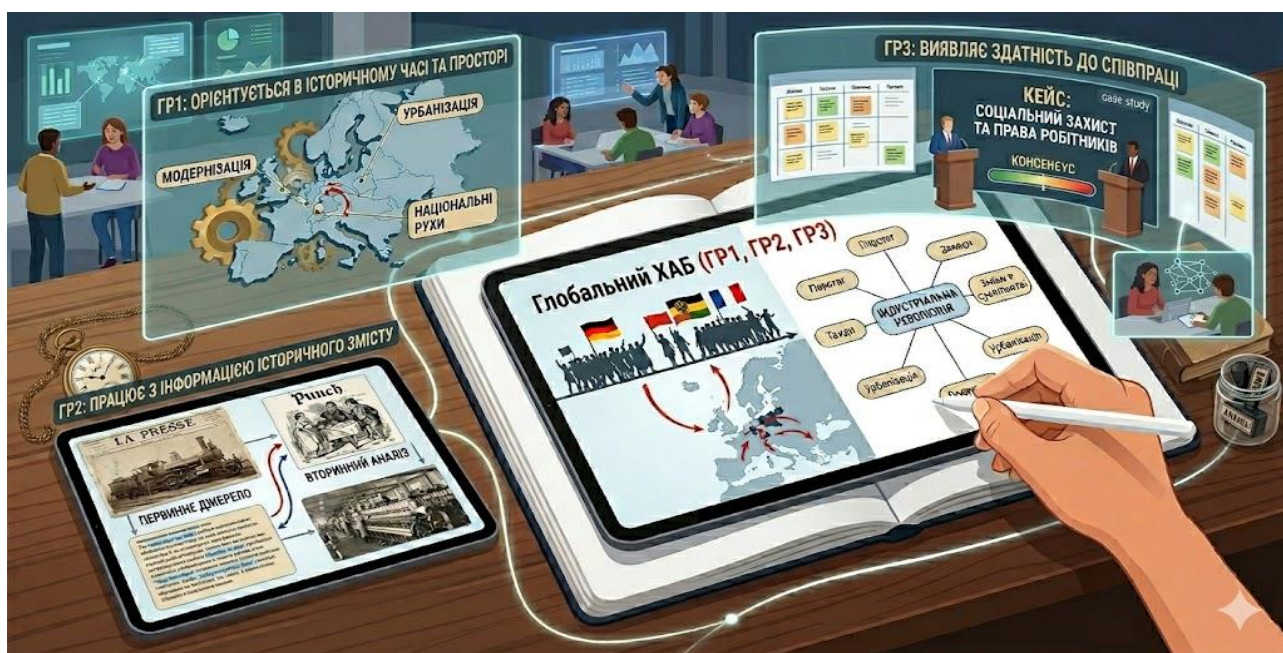

УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ І НАУКИ
ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
КОМУНАЛЬНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ЧЕРКАСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ
ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ»

ПРАКТИКО ОРІЄНТОВАНІ КЕЙСИ
ІЗ ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ ЗА ГРУПАМИ
РЕЗУЛЬТАТІВ (ГР1, ГР2, ГР3)

9 клас НУШ

Черкаси-2026

УДК 373.5.016:94(100)

Б 83

Рекомендовано до друку вченою радою комунального навчального закладу «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради». Протокол №2 від 03 червня 2026 року

АВТОР:

Боровець Л.М., методист громадянської та історичної освітньої галузі комунального навчального закладу «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради»

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Андрющенко Т.К., завідувач кафедри дошкільної освіти та професійного розвитку педагогів комунального навчального закладу «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради», доктор педагогічних наук, професор;

Бевза Ю.В., учитель історії, спеціаліст вищої категорії Черкаської спеціалізованої школи I-III ступенів № 20 Черкаської міської ради Черкаської області

Б 83 Боровець Л.М. Практико орієнтовані кейси з всесвітньої історії за групами результатів (ГР1, ГР2, ГР3). 9 клас НУШ. Черкаси: ЧОШОПП ЧОР, 2026. 92 с.

Матеріали посібника спрямовані на формування ключових і предметних компетентностей учнів 9 класу через використання практико орієнтованих кейсів, проблемних ситуацій та дослідницьких завдань. Завдяки моделюванню життєвих, громадянських та інформаційних ситуацій школярі вчаться орієнтуватися в історичному часі, критично аналізувати джерела та аргументовано висловлювати власну позицію. Особливу увагу приділено розвитку навичок командної роботи, толерантності та усвідомленню значущості прав людини.

Видання містить готові кейси, орієнтовні відповіді, критерії оцінювання та методичні рекомендації для вчителів історії та громадянської освіти. Матеріали є ефективним інструментом для організації індивідуальної чи групової роботи, а також для проведення формувального та підсумкового оцінювання відповідно до концепції НУШ.

Шановні колеги!

Посібник «Практико орієнтовані кейси з всесвітньої історії за групами результатів (ГР1, ГР2, ГР3). 9 клас НУШ» розроблено відповідно до вимог Державного стандарту базової середньої освіти та концепції Нової української школи. Матеріали посібника спрямовані на формування ключових і предметних компетентностей учнівства через використання сучасних практико орієнтованих кейсів, проблемних ситуацій, дослідницьких і творчих завдань.

У посібнику подано систему компетентісно орієнтованих завдань до тем курсу всесвітньої історії, які допомагають учням не лише засвоювати історичний матеріал, а й застосовувати знання в життєвих ситуаціях, аналізувати суспільні процеси, працювати з інформацією, аргументовано висловлювати власну позицію та співпрацювати в команді. Особливу увагу приділено формуванню груп результатів навчання громадянської та історичної освітньої галузі, тобто:

- **ГР1.** Орієнтуються в історичному часі та просторі, виявляють взаємозв'язки подій і явищ.
- **ГР2.** Працюють з інформацією історичного та суспільствознавчого змісту та аналізують історичні джерела, статистичні дані, ілюстрації та медіаматеріали.
- **ГР3.** Виявляють здатність до співпраці, громадянську позицію, розвивають навички командної роботи та аргументовано відстоюють власну позицію з повагою до думки інших.

Завдання побудовані на основі практико орієнтованих кейсів, які моделюють життєві, інформаційні, громадянські та дослідницькі ситуації. Учні пропонуються ролі журналістів, аналітиків, учасників громадських форумів, редакторів медіа, дослідників історичних процесів. Такий підхід сприяє активному залученню учнівства до навчання, розвитку критичного мислення, творчості та відповідального ставлення до історичного досвіду.

Посібник стане корисним інструментом для вчителів історії та громадянської освіти, оскільки містить готові практичні кейси, орієнтовні відповіді, критерії оцінювання, варіанти диференціації та методичні рекомендації щодо організації роботи на уроці. Матеріали можуть використовуватися під час формувального та підсумкового оцінювання, індивідуальної, парної та групової роботи, а також для розвитку компетентностей учнів відповідно до сучасних освітніх підходів.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
§ 1. Модерний (Новий) час в історії світу та України	6
§ 2. Початок Великої французької революції.	8
§ 3. Консульство та прихід до влади Наполеона Бонапарта	10
§ 4. Наполеонівська імперія та війни в Європі	12
§ 5. Віденський конгрес та його наслідки	14
§ 7. Індустріальна революція у країнах Західної Європи та її наслідки	16
§ 8. Спроби осмислення нової дійсності (консерватизм, лібералізм, соціалізм). Національна ідея (націоналізм)	18
§ 9. Парламентські реформи у Великій Британії. Чартизм. Велика Британія – «майстерня світу»	20
§ 10. Франція в період реставрації. Революція 1830 р. Липнева монархія. Австрійська імперія доби К. Меттерніха	23
§ 11. «Весна народів». Революції 1848–1849 рр. у країнах Західної і Центральної Європи	26
§ 12. Об'єднання Німеччини	29
§ 13. Об'єднання Італії	32
§ 14. Російська імперія в першій половині XIX ст.	35
§ 15. Громадянська війна в США і Реконструкція Півдня. Утворення незалежних держав у Латинській Америці	38
§ 17. Модернізація суспільства в розвинених країнах світу	41
§ 18. Франко-пруська війна та її наслідки. Третя Республіка у Франції	44
§ 19. Німецька імперія. Перехід Німеччини до «світової політики»	47
§ 20. Втрата Великою Британією промислової першості. Посилення колоніальної експансії	50
§ 21. Економічне піднесення США	53
§ 22. Російська імперія в другій половині XIX – на початку XX ст.	56
§ 23. Австро-Угорщина — дуалістична монархія. Утворення нових незалежних держав на Балканах	59
§ 24. «Доба Мейдзі» в Японській імперії	62
§ 25. Сінхайська революція в Китаї	66
§ 26. Спроби модернізації Османської імперії	69
§ 28. Міжнародні відносини наприкінці XIX – на початку XX ст.	72

§ 29. Освіта і наука	75
§ 30. Література та мистецтво	78
§ 31. Зародження масового виробництва й масової культури	81
§ 32. Науково-технічна революція на зламі XIX–XX ст. та її вплив на людину й суспільство	84
§ 34. Основні ідеї, здобутки, виклики «довгого» XIX століття	87
Список використаних джерел	90

Практыко орієнтовані кейси до § 1 «Модерний (Новий) час в історії світу та України»

Ключові поняття

Модерна історія, «довге» ХІХ століття, етнічна нація, політична нація, модернізація, індустріальне суспільство, парламентська демократія, президентська республіка, парламентська монархія, громадянське рівноправ'я, правова держава, права людини.

Ключова ідея

Модерний час не є лише минулим: саме в цю добу формувалися нації, індустріальне суспільство, парламентаризм, правова держава та сучасне розуміння прав людини.

Мета

Сформувати в учнів цілісне уявлення про модерну історію як добу глибоких політичних, соціальних, економічних і світоглядних змін та навчити встановлювати зв'язки між подіями «довгого» ХІХ століття з сучасними демократичними цінностями. Розвивати в учнівства вміння працювати з історичною інформацією, аргументовано висловлювати позицію й співпрацювати під час обговорення суспільно важливих питань.

Очікувані результати за групами результатів оцінювання

ГР1. Орієнтується в історичному часі та просторі, виявляє взаємозв'язки подій і явищ:

Учень / учениця:

- ❖ визначає хронологічні межі модерної історії;
- ❖ пояснює, чому ХІХ століття називають «довгим».

ГР2. Працює з інформацією історичного та суспільствознавчого змісту

Учень / учениця:

- ❖ добирає факти з тексту параграфа;
- ❖ формулює висновки про вплив історичних явищ на сучасність.

ГР3. Виявляє здатність до співпраці, толерантність, громадянську позицію

Учень / учениця:

- ❖ бере участь у груповому обговоренні;
- ❖ аргументовано висловлює позицію.

Практико орієнтовані кейси

Кейс 1. «Стрічка часу для шкільної виставки: коли народився сучасний світ?» ГР1.

Завдання для учнів

- ✓ Виконайте аналітичне завдання: «Поясніть, чому ХІХ століття називають «довгим».
- ✓ Наведіть аргументи на підтвердження цього поняття.

Кейс 2. «Інформаційний детектив: що насправді означає демократія?» ГР2.

Завдання для учнів

- ✓ Поясніть ключові переваги парламентської та президентської форм демократичного правління на основі наданих історичних джерел.
- ✓ Прийміть спільне рішення.

Кейс 3. «Громадянська рада класу: як історичні ідеї працюють у нашій спільноті?» ГР3.

Життєва / рольова ситуація

Учні працюють із практичною історичною ситуацією, аналізують інформацію, обговорюють проблеми та формують власні висновки.

Завдання для учнів

- ✓ Спираючись на досвід Модерної доби, поясніть, які ідеї Нового часу ви візьмете за основу вашого самоврядування.
- ✓ Затвердіть колегіальне рішення аргументуючи власну позицію

Формат учнівського продукту

Схема, таблиця, повідомлення або усний виступ.

Методичний коментар для вчителя

- Кейси можна використовувати для формувального та підсумкового оцінювання.

Практыко орієнтовані кейси до § 2 «Початок Великої французької революції»

Ключові поняття теми

Велика французька революція, Генеральні штати, Національні збори, Установчі збори, декларація, привілеї, громадянські права, конституційна монархія, третій стан, революція.

Основні події / дати / постаті

1789 р.; скликання Генеральних штатів; взяття Бастилії; Декларація прав людини і громадянина; Людовік XVI; Ж.-П. Марат; М. Робесп'єр.

Тема кейс-блоку

«Коли суспільство вимагає змін: чому революції починаються не раптово?»

Мета

Сформувати в учнів розуміння причин, перебігу та значення початку Великої французької революції. Навчити аналізувати історичні джерела, виявляти причинно-наслідкові зв'язки між суспільними проблемами та революційними подіями. Розвивати вміння аргументовано висловлювати громадянську позицію, співпрацювати в групі та пов'язувати історичний досвід із сучасними суспільними процесами.

Очікувані результати за групами результатів оцінювання

ГР1. Орієнтується в історичному часі та просторі, виявляє взаємозв'язки подій і явищ

Учень / учениця:

- ❖ визначає причини початку Великої французької революції;
- ❖ установлює послідовність подій 1789 р.;
- ❖ пояснює зв'язок між соціальною нерівністю, економічною кризою та революційними подіями;
- ❖ характеризує вплив революції на розвиток демократії.

ГР2. Працює з інформацією історичного та суспільствознавчого змісту

Учень / учениця:

- ❖ аналізує історичний документ;
- ❖ порівнює позиції представників різних станів;
- ❖ формулює висновки.

ГР3. Виявляє здатність до співпраці, толерантність, громадянську позицію

Учень / учениця:

- ❖ бере участь у дискусії;
- ❖ аргументовано висловлює позицію;
- ❖ оцінює значення громадянської активності.

Практико орієнтовані кейси

Кейс 1. «Надзвичайне засідання міста: чому люди виходять на протест?» ГР1.

Завдання для учнів

- ✓ Визначте причини початку Великої французької революції та встановіть послідовність подій 1789 р;
- ✓ Підготуйте висновки про вплив революції на розвиток демократії.

Кейс 2. «Перевіряємо революційні гасла: факт чи емоція?» ГР2.

Завдання для учнів

- ✓ Проаналізуйте гасло Великої французької революції «Свобода, Рівність, Братерство!» та поясніть де був реальний історичний факт, а де в ньому крилася чиста емоція, яка змусила тисячі людей вийти на барикади?
- ✓ Підготуйте висновок або спільне рішення.

Кейс 3. «Рада громади: реформи чи революція?» ГР3.

Життєва / рольова ситуація

Учні працюють із практичною історичною ситуацією, аналізують події, та формулюють власні висновки.

Завдання для учнів

- ✓ Який шлях вирішення соціальних протиріч ви оберете для своєї громади.
- ✓ Погодьте спільні рішення.

Формат учнівського продукту

Схема, таблиця, повідомлення або усний виступ.

Методичний коментар для вчителя

- Кейси можна використовувати для формувального та підсумкового оцінювання.
- Доцільно організовувати роботу учнів у парах або малих групах, поєднуючи аналіз історичних джерел із дискусіями та рольовими вправами.

Практыко орієнтовані кейси до § 3 «Консульство та прихід до влади Наполеона Бонапарта»

Ключові поняття теми

Консульство, державний переворот, Директорія, консул, Наполеон Бонапарт, антифранцузька коаліція, авторитарна влада, революційні війни.

Основні події / дати / постаті

1799 р. – переворот 18 брюмера; встановлення Консульства; Наполеон Бонапарт; Директорія; Друга антифранцузька коаліція.

Тема кейс-блоку

*«Сильний лідер чи загроза демократії: чому суспільство підтримує
концентрацію влади?»*

Мета

Сформувати в учнів розуміння причин встановлення Консульства у Франції та приходу до влади Наполеона Бонапарта; навчити аналізувати політичні зміни після Французької революції. Установлювати причинно-наслідкові зв'язки між суспільною нестабільністю та посиленням влади та розвивати вміння працювати з історичними джерелами й аргументовано висловлювати громадянську позицію.

Очікувані результати за групами результатів оцінювання

ГР1. Орієнтується в історичному часі та просторі, виявляє взаємозв'язки подій і явищ

Учень / учениця:

- ❖ визначає причини встановлення Консульства;
- ❖ пояснює наслідки перевороту 18 брюмера;
- ❖ характеризує роль Наполеона Бонапарта в історії Франції.

ГР2. Працює з інформацією історичного та суспільствознавчого змісту

Учень / учениця:

- ❖ аналізує історичні документи та схеми державного управління;
- ❖ формулює висновки щодо змін у системі влади.

ГР3. Виявляє здатність до співпраці, толерантність, громадянську позицію

Учень / учениця:

- ❖ бере участь у дискусії щодо ролі сильної влади;
- ❖ співпрацює в групі під час вироблення спільного рішення.

Практико орієнтовані кейси

Кейс 1. «Політична криза: чому суспільство підтримало Наполеона?» ГР1.

Завдання для учнів

- ✓ Визначіть, у чому полягала «політична криза», яка дозволила суспільству підтримати прихід до влади Наполеона.
- ✓ Укладіть експертний висновок.

Кейс 2. «Аналізуємо владу: демократія чи диктатура?» ГР2.

Завдання для учнів

- ✓ Опрацюйте запропоновані схеми й документи та визначте, які суспільні проблеми спонукали людей того часу обирати демократичний шлях, а які штовхали їх до підтримки диктатури.
- ✓ Визначити причини та наслідки створення політичного режиму.

Кейс 3. «Дискусія громадян: чи потрібна країні «тверда рука»?» ГР3.

Життєва / рольова ситуація

Учні аналізують історичну ситуацію, пов'язану з політичною кризою у Франції, обговорюють роль сильної влади та наслідки концентрації політичної сили.

Завдання для учнів

- ✓ Поясніть, які саме внутрішні причини змушували втомлене суспільство відмовлятися від щойно здобутих свобод і формувати запит на «тверду руку».
- ✓ Аргументуйте та прийміть спільне рішення -- до яких наслідків для майбутнього демократії в цих країнах призводив такий вибір суспільства.

Формат учнівського продукту

Схема, таблиця, мініпозиція, повідомлення або усний виступ.

Методичний коментар для вчителя

- Кейси доцільно використовувати для формувального або підсумкового оцінювання.
- Рекомендується організовувати роботу в парах і малих групах, використовувати дискусії, аналіз схем влади та рольові вправи.

Практико орієнтовані кейси до § 4 «Наполеонівська імперія та війни в Європі»

Ключові поняття:

Імперія, континентальна блокада, наполеонівські війни, коаліція, кодекс Наполеона, експансія, реставрація.

Основні події / дати / постаті:

1804 р. – проголошення Наполеона імператором; битва під Аустерліцом; континентальна блокада; Наполеон Бонапарт; адмірал Нельсон.

Мета

Сформувати в учнів розуміння причин утвердження Наполеонівської імперії та її впливу на європейські держави. Навчити аналізувати наслідки наполеонівських війн та установлювати причинно-наслідкові зв'язки між політичними подіями та змінами в суспільстві. Розвивати навички роботи з історичними джерелами та аргументованого висловлення позиції.

Очікувані результати за групами результатів оцінювання

ГР1. Орієнтується в історичному часі та просторі, виявляє взаємозв'язки подій і явищ.

Учень / учениця:

- ❖ визначає причини наполеонівських війн;
- ❖ пояснює наслідки утворення імперії Наполеона;
- ❖ характеризує вплив воєн на Європу.

ГР2. Працює з інформацією історичного та суспільствознавчого змісту

Учень / учениця:

- ❖ аналізує карту та історичні джерела;
- ❖ розрізняє факт і оцінне судження;
- ❖ формулює висновки щодо політики Наполеона.

ГР3. Виявляє здатність до співпраці, толерантність, громадянську позицію

Учень / учениця:

- ❖ бере участь у дискусії;
- ❖ аргументовано висловлює власну думку;
- ❖ співпрацює в групі під час виконання завдань.

Практико орієнтовані кейси

Кейс 1. «Карта Європи: як війни змінювали кордони?» ГР1.

Завдання для учнів

- ✓ Проаналізуйте, що спонукало Наполеона до територіальної експансії;
- ✓ Узгодьте висновки.

Формат учнівського продукту

Карта подій, таблиця, мініпозиція або усний виступ.

Кейс 2. «Політичний оглядач: Наполеон – герой чи завойовник?» ГР2.

Завдання для учнів

- ✓ Складіть порівняльну таблицю, з допомогою історичних фактів, що характеризують Наполеона як прогресивного реформатора, та факти, що доводять його агресивну політику.
- ✓ Проаналізуйте позиції сторін.

Формат учнівського продукту

Карта подій, таблиця, мініпозиція або усний виступ.

Кейс 3. «Рада європейських держав: як зупинити війни?» ГР3.

Життєва / рольова ситуація

Учні аналізують історичну ситуацію, працюють із картою та джерелами, обговорюють наслідки воєн і пропонують можливі рішення.

Завдання для учнів

- ✓ Визначіть чинники, які зумовили припинення війни та оцінити довгострокові наслідки цього рішення;
- ✓ Укладіть спільну резолюцію щодо мирного врегулювання конфлікту.

Формат учнівського продукту

Карта подій, таблиця, мініпозиція або усний виступ.

Методичний коментар для вчителя

- Рекомендується командна робота, де дослідження історичних документів підсилюється дебатами та моделюванням ситуацій.

Практыко орієнтовані кейси до § 5 «Віденський конгрес та його наслідки»

Ключові поняття

Віденський конгрес, реставрація, Священний союз, баланс сил, коаліція, політичний компроміс.

Основні події / дати / постаті

1812 р. – похід Наполеона на Росію; 1814 -1815 рр. – Віденський конгрес; битва під Ватерлоо; Наполеон Бонапарт; Клеменс Меттерніх.

Мета

Сформувати в учнів розуміння причин падіння Наполеона та рішень Віденського конгресу та навчити аналізувати наслідки політичних компромісів. Розвивати навички критичного мислення, аргументованого висловлення позиції та співпраці.

Очікувані результати за групами результатів оцінювання

ГР1. Орієнтується в історичному часі та просторі, виявляє взаємозв'язки подій і явищ

Учень / учениця:

- ❖ визначає причини падіння Наполеона;
- ❖ пояснює наслідки Віденського конгресу;
- ❖ характеризує зміни політичної карти Європи.

ГР2. Працює з інформацією історичного та суспільствознавчого змісту

Учень / учениця:

- ❖ порівнює позиції держав-учасниць конгресу;
- ❖ формулює висновки щодо системи міжнародних відносин.

ГР3. Виявляє здатність до співпраці, толерантність, громадянську позицію

Учень / учениця:

- ❖ бере участь у переговорах і дискусії;
- ❖ досягає компромісу під час групової роботи.

Практыко орієнтовані кейси

Кейс 1. «Штаб військового аналітика: чому імперії програють?»

ГР1.

Завдання для учнів

- ✓ Проаналізуйте карту походів Наполеона;
- ✓ Визначте причини поразки французької армії;
- ✓ Зробіть висновок про роль людського фактора та ресурсів в цих подіях.

Формат учнівського продукту

Аналітична схема + стрічка часу.

Кейс 2. «Дипломатичний чат: як домовитися після великої війни?» ГР2.

Життєва / рольова ситуація

Учні моделюють онлайн-переговори учасників Віденського конгресу.

Завдання для учнів

- ✓ Проаналізуйте позиції держав, використовуючи історичні джерела.
- ✓ Визначіть суперечності між учасниками.
- ✓ Підготуйте повідомлення для дипломатичного чату.

Формат учнівського продукту

Таблиця позицій + дипломатичне повідомлення.

Кейс 3. «Європейський форум: мир чи контроль?» ГР3.

Життєва / рольова ситуація

Учні беруть участь у форумі європейських держав після завершення наполеонівських війн.

Завдання для учнів

- ✓ Обговоріть способи збереження миру.
- ✓ Визначіть ризики нових конфліктів.
- ✓ Розробіть правила співпраці між державами.
- ✓ Представте спільну декларацію.

Формат учнівського продукту

Групова декларація + усний виступ.

Методичний коментар для вчителя

- Під час роботи рекомендується застосовувати рольові вправи, історичне моделювання, дискусії та аналіз карт.
- Для залучення всіх учнів варто використовувати розподіл ролей, мовні підказки та диференційовані завдання.

Практико орієнтовані кейси до § 7
«Індустріальна революція у країнах Західної Європи
та її наслідки»

Ключові поняття

Індустріальна революція, фабрика, урбанізація, технічний прогрес, робітничий клас, підприємництво, модернізація.

Основні події / дати / постаті

XVIII–XIX ст.; винахід парової машини; розвиток фабричного виробництва; Джеймс Ватт; Джордж Стівенсон.

Мета

Сформувати в учнів розуміння причин та наслідків індустріальної революції. Навчити аналізувати зміни в економіці, суспільстві та повсякденному житті людей. Розвивати вміння працювати з історичною інформацією, робити висновки та оцінювати вплив технічного прогресу на сучасний світ.

Очікувані результати за групами результатів оцінювання

ГР1. Орієнтується в історичному часі та просторі, виявляє взаємозв'язки подій і явищ

Учень / учениця:

- ❖ визначає причини індустріальної революції;
- ❖ пояснює зміни в суспільстві та економіці;
- ❖ характеризує вплив технічних винаходів на життя людей.

ГР2. Працює з інформацією історичного та суспільствознавчого змісту

Учень / учениця:

- ❖ аналізує статистичні дані та історичні документи;
- ❖ порівнює умови життя різних соціальних груп;
- ❖ формулює висновки щодо наслідків модернізації.

ГР3. Виявляє здатність до співпраці, толерантність, громадянську позицію

Учень / учениця:

- ❖ бере участь у дискусії щодо технічного прогресу;
- ❖ аргументовано висловлює власну позицію;
- ❖ співпрацює в групі під час виконання завдань.

Практико орієнтовані кейси

Кейс 1. «Місто майбутнього XIX століття» ГР1.

Життєва / рольова ситуація

Учні працюють як архітектори та планувальники нового індустріального міста.

Завдання для учнів

- ✓ Визначить, які підприємства потрібні місту.
- ✓ Створить карту індустріального міста.
- ✓ Пояснить, як технічний прогрес змінив життя людей.

Формат учнівського продукту

Карта міста + коротка презентація.

Кейс 2. «Репортаж із фабрики: день із життя робітника» ГР2.

Життєва / рольова ситуація

Учні стають журналістами історичного телеканалу та готують репортаж про умови праці на фабриці.

Завдання для учнів

- ✓ Проаналізувати історичні джерела.
- ✓ Описати умови праці робітників.
- ✓ Порівняти життя підприємця і робітника.
- ✓ Створити короткий сценарій репортажу.

Формат учнівського продукту

Історичний репортаж або сценарій відео.

Кейс 3. «Дебати: машини допомагають чи загрожують людям?» ГР3.

Життєва / рольова ситуація

Учні беруть участь у дебатах між прихильниками технічного прогресу та робітниками, які бояться втратити роботу.

Завдання для учнів

- ✓ Підготувати аргументи обох сторін.
- ✓ Обговорити позитивні й негативні наслідки індустріалізації.
- ✓ Запропонувати способи захисту прав працівників.
- ✓ Прийняти спільне рішення.

Формат учнівського продукту

Дебати + спільна резолюція.

Методичний коментар для вчителя

- Доцільно організовувати рольові ігри, дебати, аналіз статистичних даних та роботу з історичними ілюстраціями.
- Для підтримки учнів варто використовувати мовні підказки, алгоритми аналізу та диференційовані завдання.

Практыко орієнтовані кейси до § 8
«Спроби осмислення нової дійсності (консерватизм, лібералізм, соціалізм). Національна ідея (націоналізм)»

Ключові поняття

Консерватизм, лібералізм, соціалізм, націоналізм, громадянські права, суспільні зміни, модернізація.

Основні події / дати / постаті

XIX ст.; поширення ідей лібералізму й соціалізму; Карл Маркс; Адам Сміт; Джон Локк.

Мета

Сформувати в учнів розуміння того, як суспільство XIX століття намагалося осмислити нову реальність після революцій та індустріалізації. Навчити аналізувати політичні та суспільні ідеї, порівнювати різні погляди на розвиток держави й суспільства; розвивати критичне мислення, уміння працювати з джерелами та аргументовано висловлювати власну позицію.

Очікувані результати за групами результатів оцінювання

ГР1. Орієнтується в історичному часі та просторі, виявляє взаємозв'язки подій і явищ

Учень / учениця:

- ❖ визначає причини виникнення нових суспільних ідей;
- ❖ пояснює зв'язок між індустріалізацією та політичними змінами;
- ❖ характеризує вплив ідеологій на розвиток Європи.

ГР2. Працює з інформацією історичного та суспільствознавчого змісту

Учень / учениця:

- ❖ аналізує уривки політичних текстів;
- ❖ порівнює основні ідеї лібералізму, консерватизму та соціалізму;
- ❖ формулює висновки щодо суспільних змін XIX століття.

ГР3. Виявляє здатність до співпраці, толерантність, громадянську позицію

Учень / учениця:

- ❖ бере участь у дискусії;
- ❖ поважає різні погляди;
- ❖ аргументовано відстоює власну позицію.

Практико орієнтовані кейси

Кейс 1. «Газета ідей XIX століття» ГР1.

Життєва / рольова ситуація

Учні працюють редакторами історичної газети та створюють тематичну сторінку про нові суспільні ідеї.

Завдання для учнів

- ✓ Визначіть основні проблеми суспільства XIX століття.
- ✓ Поясніть, чому виникли нові політичні течії.
- ✓ Створіть короткі газетні заголовки для різних ідеологій.
- ✓ Побудуйте схему «Проблема /Ідея /Очікувані зміни».

Формат учнівського продукту

Сторінка історичної газети + схема.

Кейс 2. «Політичне ток-шоу: чия ідея змінить світ?» ГР2.

Життєва / рольова ситуація

Учні моделюють телевізійне ток-шоу, де представники різних політичних течій обговорюють майбутнє суспільства.

Завдання для учнів

- ✓ Проаналізуйте уривки політичних текстів.
- ✓ Визначіть основні ідеї кожної течії.
- ✓ Підготуйте виступ від імені політичного діяча.
- ✓ Порівняйте переваги й недоліки різних поглядів.

Формат учнівського продукту

Сценарій ток-шоу + порівняльна таблиця.

Кейс 3. «Форум молодих реформаторів» ГР3.

Життєва / рольова ситуація

Учні стають учасниками форуму, який обговорює, як зробити суспільство справедливим.

Завдання для учнів

- ✓ Обговоріть проблеми нерівності.
- ✓ Запропонуйте способи захисту прав людини.
- ✓ Створіть спільний маніфест реформаторів.
- ✓ Презентуйте ідеї класу.

Формат учнівського продукту

Маніфест реформаторів + усна презентація.

Методичний коментар для вчителя

- Застосовуйте групову роботу, надавайте мовні підказки-шаблони та диференціюйте завдання за рівнем складності.
- Комбінуйте дослідження документів, дебати, рольове моделювання та творчість.

Практыко орієнтовані кейси до § 9
«Парламентські реформи у Великій Британії. Чартизм.
Велика Британія – «майстерня світу»

Ключові поняття теми

Парламентська реформа, чартизм, індустріалізація, фабричне виробництво, виборче право, промисловий переворот.

Основні події / дати / постаті

1832 р. парламентська реформа у Великій Британії; 1838 р. «Народна хартія»; розвиток фабричного виробництва у ХІХ ст.

Тема кейс-блоку

«Як реформи та промисловість змінюють життя суспільства?»

Мета

Допомогти учням зрозуміти причини парламентських реформ у Великій Британії та розвитку чартизму. Навчити аналізувати наслідки індустріалізації та роль громадянської активності.

Очікувані результати за трьома групами результатів оцінювання

ГР1. Орієнтується в історичному часі та просторі, виявляє взаємозв'язки подій і явищ

Учень / учениця:

- ❖ визначає причини парламентських реформ у Великій Британії;
- ❖ пояснює причини виникнення чартизму;
- ❖ характеризує вплив індустріалізації на розвиток британського суспільства.

ГР2. Працює з інформацією історичного та суспільствознавчого змісту

Учень / учениця:

- ❖ аналізує політичні документи та статистичні дані;
- ❖ порівнює позиції прихильників реформ і противників змін;
- ❖ розрізняє історичні факти та оцінні судження.

ГР3. Виявляє здатність до співпраці, толерантність, громадянську позицію

Учень / учениця:

- ❖ аргументовано висловлює власну позицію щодо виборчих прав і громадянської активності;
- ❖ співпрацює під час групових дискусій;
- ❖ усвідомлює значення реформ для розвитку демократії.

Практико орієнтовані кейси

Кейс 1. «Реформа очима британського журналіста» ГР1

Завдання для учнів

- ✓ Укладіть коротку хронологію реформ.
- ✓ Поясніть причини появи чартизму.
- ✓ Визначіть, як індустріалізація змінила життя населення.

Формат учнівського продукту

Новинний репортаж та схема причин і наслідків.

Орієнтовні відповіді учнів для вчителя

Учні мають пояснити, що індустріалізація спричинила швидкий розвиток міст і фабрик, але також загострила соціальні проблеми. Чартизм виник через обмеження виборчих прав.

Можливе ускладнення для сильніших учнів

Порівняти парламентські реформи Великої Британії та революційні рухи у Франції.

Підтримка для учнів, яким складно

Надати перелік ключових дат і понять.

Кейс 2. «Народна хартія: вимоги суспільства» ГР2.

Життєва / рольова ситуація

Учні аналізують уривки з «Народної хартії» та виступів політиків.

Завдання для учнів

- ✓ Визначіть основні вимоги чартистів, використовуючи історичні джерела.
- ✓ Знайдіть факти та оціночні судження.
- ✓ Поясніть, чому частина суспільства підтримувала реформи.

Формат учнівського продукту

Таблиця аналізу джерел та короткий висновок.

Орієнтовні відповіді учнів для вчителя

Учні мають визначити, що чартисти вимагали розширення виборчих прав і більшої участі громадян у політичному житті.

Можливе ускладнення для сильніших учнів

Порівняйте вимоги чартистів із сучасними демократичними правами громадян.

Підтримка для учнів, яким складно

Запропонувати алгоритм аналізу документа.

Кейс 3. «Фабрика майбутнього чи соціальна проблема?» ГР3.

Життєва / рольова ситуація: Учні працюють у групах як члени міської ради промислового міста Великої Британії.

Завдання для учнів

- ✓ Обговоріть в групі переваги та недоліки індустріалізації.
- ✓ Підготуйте спільне рішення для покращення умов життя робітників.
- ✓ Представте короткий виступ перед громадою.

Формат учнівського продукту

План реформ або груповий виступ.

Орієнтовні відповіді учнів для вчителя

Учні можуть пропонувати скорочення робочого дня, розвиток освіти, покращення санітарних умов і захист прав працівників.

Можливе ускладнення для сильніших учнів

Порівняйте проблеми індустріального суспільства XIX ст. із сучасними викликами технологічного розвитку.

Підтримка для учнів, яким складно

Надати приклади аргументів та мовні кліше.

Методичний коментар для вчителя

- Поєднуйте роботу з аналізом історичних джерел та творчістю по моделюванню історичних ситуацій.
- Включайте в роботу кожного учня / ученицю.

Практыко орієнтовані кейси до § 10

«Франція в період реставрації. Революція 1830 р. Липнева монархія. Австрійська імперія доби К. Меттерніха»

Ключові поняття теми

Реставрація, Липнева революція, Липнева монархія, консерватизм, цензура, Священний союз, політичні реформи.

Основні події / дати / постаті

1815 р. – реставрація Бурбонів; 1830 р. – Липнева революція у Франції; Луї-Філіпп; Клеменс Меттерніх.

Тема кейс-блоку

«Порядок чи свобода: як суспільство реагує на обмеження прав?»

Мета

Допомогти учням зрозуміти особливості політичного розвитку Франції та Австрійської імперії в першій половині XIX ст. Навчити аналізувати причини революцій і політики консерватизму.

Очікувані результати за трьома групами результатів оцінювання

ГР1. Орієнтується в історичному часі та просторі, виявляє взаємозв'язки подій і явищ

Учень / учениця:

- ❖ визначає причини революції 1830 р. у Франції;
- ❖ характеризує особливості Липневої монархії та політики Меттерніха;
- ❖ пояснює взаємозв'язок між політичними обмеженнями та суспільними протестами.

ГР2. Працює з інформацією історичного та суспільствознавчого змісту

Учень / учениця:

- ❖ аналізує політичні документи та історичні карикатури;
- ❖ порівнює політичні системи Франції та Австрійської імперії;
- ❖ розрізняє факти, оцінні судження та пропагандистські твердження.

ГР3. Виявляє здатність до співпраці, толерантність, громадянську позицію

Учень / учениця:

- ❖ аргументовано висловлює власну позицію щодо свободи слова та прав громадян;
- ❖ співпрацює в групі під час історичних дискусій;

- ❖ усвідомлює значення громадянських прав і політичної відповідальності.

Практико орієнтовані кейси

Кейс 1. «Газетний репортаж із Парижа 1830 року» ГР1.

Життєва / рольова ситуація

Учні працюють у ролі журналістів, які висвітлюють події Липневої революції у Франції.

Завдання для учнів

- ✓ Складіть коротку хронологію подій революції.
- ✓ Поясніть взаємозв'язок між політичними обмеженнями та суспільними протестами та поясніть причини невдоволення населення.

Формат учнівського продукту

Новинний репортаж та хронологічна схема.

Орієнтовні відповіді учнів для вчителя

Учні мають пояснити, що революція виникла через обмеження політичних прав і свободи слова. Наслідком стало усунення Бурбонів та прихід до влади Луї-Філіппа.

Можливе ускладнення для сильніших учнів

Порівняйте революцію 1830 р. із Великою французькою революцією.

Підтримка для учнів, яким складно

Надати перелік дат і підказки до схеми.

Кейс 2. «Політична карикатура під забороною» ГР2.

Життєва / рольова ситуація

Учні аналізують історичну карикатуру на політику Меттерніха та уривок урядового документа.

Завдання для учнів

- ✓ Знайдіть факти та оціночні судження аналізуючи історичну карикатуру на політику Меттерніха та уривок урядового документа.
- ✓ Поясніть, чому влада використовувала цензуру.

Формат учнівського продукту

Таблиця аналізу джерел та короткий висновок.

Орієнтовні відповіді учнів для вчителя

Учні мають дійти висновку, що Меттерніх прагнув зберегти старий порядок через контроль над суспільством, цензуру та придушення революційних рухів.

Можливе ускладнення для сильніших учнів

Порівняйте методи цензури XIX ст. із сучасними інформаційними обмеженнями.

Підтримка для учнів, яким складно

Запропонувати алгоритм аналізу історичного джерела.

Кейс 3. «Свобода слова чи державна стабільність?» ГР3.

Життєва / рольова ситуація

Учні працюють у групах як учасники парламентських дебатів у Франції після революції.

Завдання для учнів

- ✓ Обговоріть, чи може держава обмежувати свободу слова.
- ✓ Підготуйте аргументи різних сторін.
- ✓ Представте спільне рішення парламенту.

Формат учнівського продукту

Мінідебати або проєкт рішення парламенту.

Орієнтовні відповіді учнів для вчителя

Учні можуть аргументувати необхідність свободи слова для розвитку суспільства або важливість державної стабільності в кризові часи. Головне — логічність і толерантність позиції.

Можливе ускладнення для сильніших учнів

Порівняйте ставлення до свободи слова у Франції XIX ст. та сучасних демократичних державах.

Підтримка для учнів, яким складно

Надати мовні кліше та приклади аргументів.

Методичний коментар для вчителя

- Кейси доцільно використовувати під час групової роботи, рольових дискусій та аналізу історичних джерел.
- Матеріали можна застосовувати для формувального й підсумкового оцінювання компетентностей учнів.
- Для забезпечення активної участі всіх учнів варто використовувати розподіл ролей і диференційовані завдання.

Практико орієнтовані кейси до § 11

«Весна народів». Революції 1848–1849 рр. у країнах Західної і Центральної Європи»

Ключові поняття теми

Революція, «Весна народів», національний рух, лібералізм, конституція, громадянські права.

Основні події / дати / постаті

1848–1849 рр. – революції у Франції, Австрійській імперії, німецьких та італійських землях; проголошення Другої республіки у Франції.

Тема кейс-блоку

«Чому народи виходять на революції, та як це змінює суспільство?»

Мета

Допомогти учням зрозуміти причини та наслідки революцій 1848–1849 рр. Навчити аналізувати історичні події через призму громадянських прав і національних рухів та формувати вміння працювати з джерелами та аргументовано висловлювати власну позицію.

Очікувані результати за трьома групами результатів оцінювання

ГР1. Орієнтується в історичному часі та просторі, виявляє взаємозв'язки подій і явищ

Учень / учениця:

- ❖ визначає причини революцій 1848-1849 рр.;
- ❖ пояснює взаємозв'язок між національними рухами та революціями;
- ❖ характеризує наслідки «Весни народів» для Європи.

ГР2. Працює з інформацією історичного та суспільствознавчого змісту

Учень / учениця:

- ❖ аналізує історичні документи, карикатури та політичні гасла;
- ❖ порівнює позиції учасників революційних подій;
- ❖ розрізняє факти та оцінні судження.

ГР3. Виявляє здатність до співпраці, толерантність, громадянську позицію

Учень / учениця:

- ❖ аргументовано висловлює власну позицію щодо права народу на протест;

- ❖ співпрацює під час групових дискусій і рольових вправ;
- ❖ усвідомлює значення громадянських прав і свобод.

Практико орієнтовані кейси

Кейс 1. «Революційна карта Європи» ГР1.

Життєва / рольова ситуація: Учні працюють у ролі укладачів історичної карти революцій 1848-1849 рр.

Завдання для учнів

- ✓ Позначте країни на карті, де відбувалися революційні події.
- ✓ Поясніть, чому ці події отримали назву «Весною народів».

Формат учнівського продукту

Карта подій та короткий історичний коментар.

Орієнтовні відповіді учнів для вчителя

Учні мають пояснити, що революції були пов'язані з прагненням до свободи, національної незалежності та політичних реформ.

Можливе ускладнення для сильніших учнів

Порівняйте революції 1848 р. у різних країнах Європи.

Підтримка для учнів, яким складно назвати перелік держав та підказки до карти.

Кейс 2. «Голос революції: аналіз політичних гасел» ГР2.

Життєва / рольова ситуація

Учні аналізують революційні гасла, листівки та політичні карикатури.

Завдання для учнів

- ✓ Визначіть основні вимоги революціонерів.
- ✓ Знайдіть факти та емоційні заклики.
- ✓ Поясніть, чому різні групи населення підтримували революційні події.

Формат учнівського продукту

Таблиця «Факт / Оцінка / Висновок».

Орієнтовні відповіді учнів для вчителя

Учні мають визначити, що революціонери вимагали конституцій, громадянських прав і національної незалежності.

Можливе ускладнення для сильніших учнів

Порівняйте революційні гасла XIX ст. із сучасними громадянськими рухами.

Підтримка для учнів, яким складно

Запропонувати алгоритм аналізу історичного джерела.

Кейс 3. «Дискусія в парламенті після революції» ГРЗ.

Життєва / рольова ситуація

Учні працюють у групах як депутати парламенту після революційних подій.

Завдання для учнів

Обговорювати, які права мали отримати громадяни / громадянки.

Підготовка спільного проєкту реформ.

Представлення короткого виступу перед парламентом.

Формат учнівського продукту

Проєкт реформ або парламентський виступ.

Орієнтовні відповіді учнів для вчителя

Учні можуть пропонувати розширення виборчих прав, свободу слова, свободу друку та обмеження влади монархів.

Можливе ускладнення для сильніших учнів

Спрогнозуйте, як революції 1848–1849 рр. вплинули на подальший розвиток демократії в Європі.

Підтримка для учнів, яким складно

Надати приклади аргументів і мовні кліше.

Методичний коментар для вчителя

- Для забезпечення участі всіх учнів варто використовувати розподіл ролей і диференційовані завдання.
- Поєднання критичного аналізу джерел із дискусіями та рольовими іграми.

Практико орієнтовані кейси до § 12

«Об'єднання Німеччини»

Ключові поняття теми

Національне об'єднання, Пруссія, Німецький союз, Отто фон Бісмарк, Північнонімецький союз, Німецька імперія, «залізом і кров'ю».

Основні події / дати / постаті

1862 р. – призначення Отто фон Бісмарка канцлером Пруссії; 1870–1871 рр. – франко-пруська війна; 1871 р. – проголошення Німецької імперії.

Тема кейс-блоку

«Чи може сильна держава об'єднати суспільство: уроки об'єднання Німеччини»

Мета

Сформувати в учнів розуміння причин і наслідків об'єднання Німеччини; навчити аналізувати роль політичних лідерів, дипломатії та воєн у процесі державотворення; розвивати навички роботи з історичними джерелами, критичного мислення та аргументованого висловлення громадянської позиції.

3. Очікувані результати за групами результатів оцінювання

ГР1. Орієнтується в історичному часі та просторі, виявляє взаємозв'язки подій і явищ

Учень / учениця:

визначає передумови та етапи об'єднання Німеччини; пояснює роль Пруссії та Отто фон Бісмарка в об'єднувачих процесах; установлює причинно-наслідкові зв'язки між війнами та створенням Німецької імперії.

ГР2. Працює з інформацією історичного та суспільствознавчого змісту

Учень / учениця:

- ❖ аналізує політичні висловлювання та історичні документи;
- ❖ порівнює різні погляди на об'єднання Німеччини;
- ❖ розрізняє історичний факт і політичну оцінку.

ГР3. Виявляє здатність до співпраці, толерантність, громадянську позицію

Учень / учениця:

- ❖ аргументовано висловлює власну позицію щодо методів об'єднання держав;
- ❖ співпрацює в групі під час обговорення історичних рішень;

- ❖ оцінює вплив політики сили на суспільство та міжнародні відносини.

Практико орієнтовані кейси

Кейс 1. «Карта об'єднання: як Пруссія змінила карту Європи?» ГР1.

Життєва / рольова ситуація. Учні працюють у ролі аналітиків європейської газети 1871 року, які мають пояснити читачам, як Німеччина пройшла шлях від роздробленості до єдиної держави.

Завдання для учнів

- ✓ Розмістіть основні події об'єднання Німеччини на часовій шкалі.
- ✓ Позначте на карті держави, що входили до Німецького союзу.
- ✓ Поясніть, чому саме Пруссія стала центром об'єднання.

Формат учнівського продукту

Часова шкала та короткий історичний коментар.

Орієнтовні відповіді учнів для вчителя

Учні мають визначити ключові етапи: посилення Пруссії, війна з Австрією 1866 р., створення Північнонімецького союзу, франко-прусска війна та проголошення Німецької імперії 1871 р. Пруссія стала центром об'єднання завдяки сильній армії, економічному розвитку та політиці Бісмарка.

Можливе ускладнення для сильніших учнів

Порівняйте процес об'єднання Німеччини та Італії.

Підтримка для учнів, яким складно

Надати готовий перелік дат і підказки до карти.

Кейс 2. «Факт чи пропаганда: аналізуємо промову Бісмарка» ГР2.

Життєва / рольова ситуація

Учні отримують уривок із вислову Отто фон Бісмарка про об'єднання Німеччини «залізом і кров'ю» та мають оцінити його як історичне джерело.

Завдання для учнів

- ✓ Визначте головну ідею висловлювання.
- ✓ Поясніть, чому промова викликала підтримку або критику сучасників.

Формат учнівського продукту

Таблиця «Факт / Оцінка / Висновок».

Орієнтовні відповіді учнів для вчителя

Учні мають дійти висновку, чому Бісмарк підтримував силовий шлях об'єднання держави.

Можливе ускладнення для сильніших учнів

Порівняйте політику Бісмарка із сучасними прикладами об'єднання держав або союзів.

Підтримка для учнів, яким складно

Запропонувати учням алгоритм аналізу історичного джерела.

Кейс 3. «Сила держави чи право народів?» ГР3.

Життєва / рольова ситуація

Учні працюють у групах як учасники міжнародної конференції після проголошення Німецької імперії та обговорюють, чи виправданим було об'єднання через війни.

Завдання для учнів

- ✓ Обговоріть переваги та ризики політики «залізом і кров'ю».
- ✓ Представте короткий виступ для «європейської преси».
- ✓ Підготуйте спільну позицію групи.

Формат учнівського продукту

Мінідебати або повідомлення для історичного блогу.

Орієнтовні відповіді учнів для вчителя

Учні можуть дійти різних висновків: одні наголошуватимуть на значенні єдності та економічного розвитку Німеччини, інші на небезпеці війни й посилення мілітаризму. Важливо, щоб позиція була аргументованою.

Можливе ускладнення для сильніших учнів

Спрогнозуйте, як об'єднання Німеччини вплинуло на міжнародні відносини в Європі.

Підтримка для учнів, яким складно

Надати мовні кліше для дискусії та приклади аргументів.

Методичний коментар для вчителя

- Найкраще організовувати роботу в парах чи малих групах
- Навчити учнівство лаконічно аргументувати власну точку зору та робити аргументовані підсумкові висновки.
- Допомогти учнівству аналізувати історичну постать без однобоких оцінок, спираючись на конкретні історичні факти.

Практико орієнтовані кейси до § 13

«Об'єднання Італії»

Ключові поняття теми

Національне об'єднання, Рісорджименто, Сардинське королівство, Джузеппе Гарібальді, Камілло Кавур, революційний рух.

Основні події / дати / постаті

1848 -1849 рр. – революції в Італії; 1859 р. – війна Сардинії проти Австрії; 1860 р. похід «тисячі» Гарібальді; 1861 р. – проголошення Італійського королівства.

Тема кейс-блоку

«Як об'єднати країну: сила ідей, дипломатії чи народного руху?»

Мета

Допомогти учням зрозуміти причини та етапи об'єднання Італії та навчити аналізувати роль історичних діячів, дипломатії та революційного руху.

Очікувані результати за трьома групами результатів оцінювання

ГР1. Орієнтується в історичному часі та просторі, виявляє взаємозв'язки подій і явищ

Учень / учениця:

- ❖ визначає основні етапи об'єднання Італії;
- ❖ пояснює роль Сардинського королівства в об'єднувачих процесах;
- ❖ характеризує наслідки створення Італійського королівства.

ГР2. Працює з інформацією історичного та суспільствознавчого змісту

Учень / учениця:

- ❖ аналізує історичні документи, карти та політичні висловлювання;
- ❖ порівнює погляди різних діячів на шляхи об'єднання Італії;
- ❖ розрізняє факти та оцінні судження.

ГР3. Виявляє здатність до співпраці, толерантність, громадянську позицію

Учень / учениця:

- ❖ аргументовано висловлює власну позицію щодо методів об'єднання держав;
- ❖ співпрацює під час дискусій та групової роботи;
- ❖ усвідомлює значення національної єдності та громадянської активності.

Практико орієнтовані кейси

Кейс 1. «Карта боротьби за єдність» ГР1.

Життєва / рольова ситуація

Учні працюють у ролі укладачів історичного атласу, які мають показати процес об'єднання Італії.

Завдання для учнів

- ✓ Розмістіть головні події на часовій шкалі «Етапи об'єднання Італії».
- ✓ Позначте на карті території, що були об'єднані.
- ✓ Поясніть, чому Сардинське королівство стало центром об'єднання.

Формат учнівського продукту

Карта подій та короткий історичний коментар.

Орієнтовні відповіді учнів для вчителя

Учні мають визначити роль Сардинського королівства, дипломатії Кавура та народного руху Гарібальді. Основними етапами були війни проти Австрії та похід Гарібальді.

Можливе ускладнення для сильніших учнів

Порівняйте процеси об'єднання Італії та Німеччини.

Підтримка для учнів, яким складно

Надати готовий перелік дат і підказки до карти.

Кейс 2. «Лист Гарібальді до молоді» ГР2.

Життєва / рольова ситуація

Учні аналізують уявний лист Джузеппе Гарібальді до молодих італійців.

Завдання для учнів

- ✓ Визначте головну ідею тексту.
- ✓ Знайдіть факти та емоційні заклики.
- ✓ Поясніть, чому ідеї Гарібальді були популярними.

Формат учнівського продукту

Таблиця «Факт / Оцінка / Висновок».

Орієнтовні відповіді учнів для вчителя

Учні мають пояснити, що Гарібальді підтримував національне об'єднання та активну участь народу в боротьбі за незалежність.

Можливе ускладнення для сильніших учнів

Порівняйте ідеї Гарібальді з поглядами інших європейських революціонерів.

Підтримка для учнів, яким складно

Запропонувати алгоритм аналізу історичного документа.

Кейс 3. «Єдина країна — спільна відповідальність» ГРЗ.

Життєва / рольова ситуація

Учні працюють у групах як члени парламенту новоствореного Італійського королівства.

Завдання для учнів

- ✓ Обговоріть головні проблеми нової держави.
- ✓ Підготуйте спільний план дій для об'єднання суспільства.
- ✓ Представте короткий виступ для громадян.

Формат учнівського продукту

План реформ або мінівиступ.

Орієнтовні відповіді учнів для вчителя

Учні можуть пропонувати розвиток освіти, спільних законів, економічної співпраці та підтримки національної єдності.

Можливе ускладнення для сильніших учнів

Спрогнозуйте, як об'єднання Італії вплинуло на розвиток Європи.

Підтримка для учнів, яким складно

Надати приклади аргументів та мовні кліше.

Методичний коментар для вчителя

- Навчити учнівство аналізувати історичну постать без однобоких оцінок, спираючись на конкретні історичні факти.
- Поєднання критичного аналізу джерел із дискусіями та рольовими іграми.
- Для забезпечення участі всіх учнів варто використовувати розподіл ролей і диференційовані завдання.

Практыко орієнтовані кейси до § 14 «Російська імперія в першій половині XIX ст.»

Ключові поняття теми

Самодержавство, декабристи, кріпацтво, слов'янофіли, західники, Кримська війна, імперська політика.

Основні події / дати / постаті

1825 р. повстання декабристів; 1830–1831 рр. – польське повстання; 1853–1856 рр. – Кримська війна; Олександр I; Микола I.

Тема кейс-блоку

«Сильна влада чи свобода суспільства: які уроки дає історія Російської імперії?»

Мета

Сформувані в учнів розуміння особливостей розвитку Російської імперії в першій половині XIX ст. Навчити аналізувати причини суспільних конфліктів, роль реформ і репресій.

Очікувані результати за трьома групами результатів оцінювання

ГР1. Орієнтується в історичному часі та просторі, виявляє взаємозв'язки подій і явищ

Учень / учениця:

- ❖ визначає основні риси політичного розвитку Російської імперії;
- ❖ пояснює причини виникнення руху декабристів та Кримської війни;
- ❖ характеризує наслідки самодержавної політики для суспільства.

ГР2. Працює з інформацією історичного та суспільствознавчого змісту

Учень / учениця:

- ❖ аналізує історичні документи й політичні висловлювання;
- ❖ порівнює погляди слов'янофілів і західників;
- ❖ розрізняє факти, судження та пропагандистські твердження.

ГР3. Виявляє здатність до співпраці, толерантність, громадянську позицію

Учень / учениця:

- ❖ аргументовано висловлює власну позицію щодо свободи й прав людини;
- ❖ співпрацює в групі під час аналізу історичних ситуацій;
- ❖ усвідомлює небезпеку авторитаризму та політичних репресій.

Практико орієнтовані кейси

Кейс 1. «Таємний звіт для імператора» ГР1.

Життєва / рольова ситуація

Учні працюють у ролі урядових радників, які мають пояснити імператору причини суспільного невдоволення в Російській імперії.

Завдання для учнів

- ✓ Складіть коротку схему основних проблем Російської імперії.
- ✓ Поясніть, чому виник рух декабристів.
- ✓ Визначте, як Кримська війна вплинула на авторитет держави.

Формат учнівського продукту

Аналітична схема та короткий звіт.

Орієнтовні відповіді учнів для вчителя

Учні мають зазначити, що кріпацтво, відсутність політичних свобод і відставання держави спричинили невдоволення частини суспільства. Кримська війна продемонструвала слабкість імперії та необхідність реформ.

Можливе ускладнення для сильніших учнів

Порівняйте проблеми Російської імперії та Австрійської імперії в XIX ст.

Підтримка для учнів, яким складно: Надати перелік ключових подій та підказки до схеми.

Кейс 2. «Декабристи: герої чи змовники?» ГР2.

Життєва / рольова ситуація

Учні аналізують уривки зі спогадів декабристів та офіційних документів уряду.

Завдання для учнів

- ✓ Визначте, чим відрізняються позиції влади та декабристів.
- ✓ Знайдіть у текстах факти й оцінні судження.
- ✓ Поясніть, чому влада боялася поширення революційних ідей.

Формат учнівського продукту

Порівняльна таблиця та короткий висновок.

Орієнтовні відповіді учнів для вчителя

Учні мають визначити, що декабристи прагнули реформ і обмеження самодержавства, а влада розглядала їх як загрозу державному порядку.

Можливе ускладнення для сильніших учнів

Порівняйте ідеї декабристів із вимогами революціонерів у Європі.

Підтримка для учнів, яким складно

Запропонувати алгоритм аналізу історичного джерела.

Кейс 3. «Свобода чи порядок?» ГРЗ.

Життєва / рольова ситуація

Учні працюють у групах як учасники суспільної дискусії середини XIX ст. про майбутнє Російської імперії.

Завдання для учнів

- ✓ Обговоріть, чи потрібні державі реформи.
- ✓ Підготуйте спільну позицію групи.
- ✓ Представте короткий виступ для уявного засідання уряд.

Формат учнівського продукту

Мінідебати або виступ.

Орієнтовні відповіді учнів для вчителя

Учні можуть наголошувати на необхідності реформ, скасування кріпацтва та розширення прав громадян. Інші можуть аргументувати важливість стабільності держави. Аргументованість позиції.

Можливе ускладнення для сильніших учнів

Спрогнозуйте, як відсутність реформ могла вплинути на подальшу історію імперії.

Підтримка для учнів, яким складно

Надати мовні кліше та приклади аргументів.

Методичний коментар для вчителя

- Матеріали можна застосовувати для формувального й підсумкового оцінювання компетентностей учнів.
- Для забезпечення участі всіх учнів варто розподіляти ролі в групах.

Практыко орієнтовані кейси до § 15

«Громадянська війна в США і Реконструкція Півдня. Утворення незалежних держав у Латинській Америці»

Ключові поняття теми

Громадянська війна, реконструкція, рабство, аболіціонізм, незалежність, колонії, національно-визвольний рух.

Основні події / дати / постаті

1861 – 1865 рр. – Громадянська війна в США; 1863 р. – прокламація про звільнення рабів; Симон Болівар; Хосе де Сан-Мартін; утворення незалежних держав у Латинській Америці.

Тема кейс-блоку

«Як війни та боротьба за свободу змінюють держави й суспільства?»

Мета

Сформувати в учнів розуміння причин і наслідків Громадянської війни в США та національно-визвольних рухів у Латинській Америці/ Навчити аналізувати історичні джерела, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки та аргументовано висловлювати громадянську позицію.

Очікувані результати за трьома групами результатів оцінювання

ГР1. Орієнтується в історичному часі та просторі, виявляє взаємозв'язки подій і явищ

Учень / учениця:

- ❖ визначає причини Громадянської війни в США та визвольних рухів у Латинській Америці;
- ❖ пояснює наслідки скасування рабства та утворення нових держав;
- ❖ характеризує роль історичних діячів у державотворчих процесах.

ГР2. Працює з інформацією історичного та суспільствознавчого змісту

Учень / учениця:

- ❖ аналізує історичні документи та політичні висловлювання;
- ❖ порівнює причини та результати конфліктів у США та Латинській Америці;
- ❖ розрізняє історичні факти й оцінні судження.

ГР3. Виявляє здатність до співпраці, толерантність, громадянську позицію

Учень / учениця:

- ❖ аргументовано висловлює позицію щодо прав людини та свободи народів;
- ❖ співпрацює під час дискусій і групової роботи;
- ❖ усвідомлює значення громадянської рівності та незалежності держав.

Практико орієнтовані кейси

Кейс 1. «Телеграма з фронту» ГР1.

Життєва / рольова ситуація

Учні працюють у ролі військових кореспондентів, які готують повідомлення про події Громадянської війни в США.

Завдання для учнів

- ✓ Створіть коротку хронологію подій війни.
- ✓ Поясніть причини конфлікту між Північчю і Півднем.
- ✓ Визначте наслідки реконструкції Півдня.

Формат учнівського продукту

Хронологічна схема та коротка телеграма.

Орієнтовні відповіді учнів для вчителя

Учні мають пояснити, що основними причинами війни були суперечності щодо рабства та економічного розвитку. Наслідками стали збереження єдності США і скасування рабства.

Можливе ускладнення для сильніших учнів

Порівняйте Громадянську війну в США з визвольними рухами в Латинській Америці.

Підтримка для учнів, яким складно

Надати перелік ключових дат і подій.

Кейс 2. «Маніфест незалежності» ГР2.

Життєва / рольова ситуація

Учні аналізують уривки з документів діячів визвольного руху Латинської Америки.

Завдання для учнів

- ✓ Визначте основні ідеї документів.
- ✓ Порівняйте аргументи прихильників незалежності.
- ✓ Знайдіть факти та емоційні вислови.

Формат учнівського продукту

Порівняльна таблиця та короткий висновок.

Орієнтовні відповіді учнів для вчителя

Учні мають визначити, що народи Латинської Америки прагнули політичної незалежності, рівності та звільнення від колоніальної залежності.

Можливе ускладнення для сильніших учнів

Порівняйте ідеї діячів Латинської Америки з ідеями європейських революціонерів.

Підтримка для учнів, яким складно

Запропонувати алгоритм аналізу документа.

Кейс 3. «Свобода і рівність: чи достатньо лише перемоги?» ГРЗ.

Життєва / рольова ситуація: Учні працюють у групах як учасники міжнародного форуму з прав людини.

Завдання для учнів

- ✓ Обговоріть, чи вдалося після воєн і революцій забезпечити рівноправність в суспільстві.
- ✓ Підготуйте спільну позицію групи.
- ✓ Створіть звернення до суспільства про важливість існування механізму з захисту прав людини.

Формат учнівського продукту

Колективне звернення або виступ.

Орієнтовні відповіді учнів для вчителя

Учні можуть наголошувати, що скасування рабства та здобуття незалежності були важливими кроками, але суспільна нерівність ще довго зберігалася.

Можливе ускладнення для сильніших учнів

Спрогнозуйте, як події XIX ст. вплинули на сучасні права людини.

Підтримка для учнів, яким складно

Надати мовні кліше та приклади аргументів.

Методичний коментар для вчителя

- Учителю важливо оцінювати не лише знання фактів, а й уміння аналізувати інформацію, аргументувати позицію та співпрацювати в колективі.
- Урізноманітнювати форми роботи від дослідження та аналізу документів до історичних дебатів.

Практыко орієнтовані кейси до § 17 **«Модернізація суспільства в розвинених країнах світу»**

Ключові поняття теми

Модернізація, урбанізація, індустріалізація, масова культура, науково-технічний прогрес, соціальні реформи.

Основні події / дати / постаті

Друга половина XIX ст. – прискорення індустріального розвитку; розвиток транспорту, науки й техніки; поширення освіти та соціальних реформ.

Тема кейс-блоку

«Як модернізація змінює життя людей і суспільство?»

Мета

Допомогти учням зрозуміти особливості модернізації суспільства у розвинених країнах світу. Навчити аналізувати вплив науково-технічного прогресу на повсякденне життя.

Очікувані результати за трьома групами результатів оцінювання

ГР1. Орієнтується в історичному часі та просторі, виявляє взаємозв'язки подій і явищ

Учень / учениця:

- ❖ визначає основні риси модернізації суспільства;
- ❖ пояснює вплив індустріалізації та урбанізації на життя населення;
- ❖ характеризує наслідки науково-технічного прогресу.

ГР2. Працює з інформацією історичного та суспільствознавчого змісту

Учень / учениця:

- ❖ аналізує статистичні дані, ілюстрації та історичні тексти;
- ❖ порівнює умови життя людей до і після модернізації;
- ❖ розрізняє історичні факти й оцінні судження.

ГР3. Виявляє здатність до співпраці, толерантність, громадянську позицію

Учень / учениця:

- ❖ аргументовано висловлює власну позицію щодо наслідків модернізації;
- ❖ співпрацює під час групових досліджень та дискусій;
- ❖ усвідомлює значення освіти, науки та технологій для розвитку суспільства.

Практико орієнтовані кейси

Кейс 1. «Місто майбутнього XIX століття» ГР1.

Життєва / рольова ситуація

Учні працюють у ролі редакторів журналу про життя у модернізованому місті.

Завдання для учнів

- ✓ Визначте головні ознаки модернізації.
- ✓ Поясніть, як змінилося життя людей у містах.
- ✓ Створіть коротку схему «Причини / Зміни / Наслідки».

Формат учнівського продукту

Інфографіка або схема розвитку міста.

Орієнтовні відповіді учнів для вчителя

Учні мають пояснити, що модернізація сприяла розвитку промисловості, транспорту, освіти та медицини, але також призвела до перенаселення міст і соціальних проблем.

Можливе ускладнення для сильніших учнів

Порівняйте модернізацію XIX ст. із сучасною цифровою трансформацією.

Підтримка для учнів, яким складно

Надати готову таблицю для заповнення.

Кейс 2. «Реклама технічного винаходу» ГР2.

Життєва / рольова ситуація

Учні аналізують рекламні оголошення та статті про технічні новинки XIX ст.

Завдання для учнів

- ✓ Визначте, які зміни рекламувалися як переваги модернізації.
- ✓ Знайдіть факти та емоційні оцінки.
- ✓ Поясніть, як технічні винаходи впливали на життя людей.

Формат учнівського продукту

Таблиця аналізу джерел та короткий висновок.

Орієнтовні відповіді учнів для вчителя

Учні мають визначити, що нові технології покращували транспорт, зв'язок і виробництво, але також змінювали ритм життя та умови праці.

Можливе ускладнення для сильніших учнів

Порівняйте рекламу технічних новинок XIX ст. із сучасною рекламою цифрових технологій.

Підтримка для учнів, яким складно

Запропонувати алгоритм аналізу візуального джерела.

Кейс 3. «Чи завжди прогрес робить життя кращим?» ГРЗ.

Життєва / рольова ситуація

Учні працюють у групах як учасники громадського форуму про наслідки модернізації.

Завдання для учнів

- ✓ Обговоріть позитивні та негативні наслідки модернізації.
- ✓ Підготуйте спільну позицію групи.
- ✓ Запропонуйте ідеї для покращення життя людей у модернізованому суспільстві.

Формат учнівського продукту

Мініпроект або груповий виступ.

Орієнтовні відповіді учнів для вчителя

Учні можуть наголошувати на розвитку науки, медицини та освіти, але також звертати увагу на соціальну нерівність і важкі умови праці.

Можливе ускладнення для сильніших учнів

Спрогнозуйте, які сучасні технології можуть найбільше змінити суспільство в майбутньому.

Підтримка для учнів, яким складно

Надати приклади аргументів та мовні кліше.

Методичний коментар для вчителя

- Для забезпечення активної участі всіх учнів варто використовувати розподіл ролей і диференційовані завдання.
- Учителю важливо оцінювати не лише знання фактів, а й уміння аналізувати інформацію, аргументувати позицію та співпрацювати.

Практыко орієнтовані кейси до § 18
«Франко-пруська війна та її наслідки.
Третя Республіка у Франції»

Ключові поняття теми

Франко-пруська війна, Третя Республіка, Паризька комуна, націоналізм, республіканська форма правління.

Основні події / дати / постаті

1870–1871 рр. – Франко-пруська війна; 1871 р. – проголошення Німецької імперії; Паризька комуна; утворення Третьої Республіки у Франції.

Тема кейс-блоку

«Як війни змінюють держави та суспільства?»

Мета

Допомогти учням зрозуміти причини та наслідки Франко-пруської війни, особливості становлення Третьої Республіки у Франції. Навчити аналізувати історичні джерела, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки та формувати аргументовану громадянську позицію.

Очікувані результати за трьома групами результатів оцінювання

ГР1. Орієнтується в історичному часі та просторі, виявляє взаємозв'язки подій і явищ

Учень / учениця:

- ❖ визначає причини Франко-пруської війни;
- ❖ пояснює наслідки війни для Франції та Німеччини;
- ❖ характеризує особливості становлення Третьої Республіки.

ГР2. Працює з інформацією історичного та суспільствознавчого змісту

Учень / учениця:

- ❖ аналізує історичні документи, карти та політичні висловлювання;
- ❖ порівнює позиції учасників конфлікту;
- ❖ розрізняє факти, оцінні судження та пропагандистські твердження.

ГР3. Виявляє здатність до співпраці, толерантність, громадянську позицію

Учень / учениця:

- ❖ аргументовано висловлює власну позицію щодо наслідків воєн для суспільства;

- ❖ співпрацює під час групових дискусій і рольових вправ;
- ❖ усвідомлює значення миру, демократії та громадянської відповідальності.

Практико орієнтовані кейси

Кейс 1. «Воєнний кореспондент у Парижі» ГР1.

Життєва / рольова ситуація

Учні працюють у ролі журналістів, які висвітлюють події Франко-пруської війни.

Завдання для учнів

- ✓ Створіть коротку хронологію Франко-пруської війни.
- ✓ Поясніть причини поразки Франції.
- ✓ Визначте наслідки війни для Європи.

Формат учнівського продукту

Новинний репортаж та схема «Причини / Події / Наслідки».

Орієнтовні відповіді учнів для вчителя

Учні мають пояснити, що Франція зазнала поразки через слабку підготовку та перевагу Пруссії. Наслідками стали проголошення Німецької імперії та політичні зміни у Франції.

Можливе ускладнення для сильніших учнів

Порівняйте наслідки Франко-пруської війни та Наполеонівських воєн.

Підтримка для учнів, яким складно

Надати перелік основних дат і подій.

Кейс 2. «Паризька комуна в документах» ГР2.

Життєва / рольова ситуація

Учні аналізують уривки документів і спогадів учасників Паризької комуни.

Завдання для учнів

- ✓ Визначте основні вимоги учасників Паризької комуни.
- ✓ Порівняйте різні оцінки подій використовуючи історичні документи.
- ✓ Знайдіть факти та емоційні судження.

Формат учнівського продукту

Таблиця аналізу джерел та короткий висновок.

Орієнтовні відповіді учнів для вчителя

Учні мають визначити, що Паризька комуна стала реакцією на поразку Франції та соціальні проблеми. Оцінки подій були суперечливими.

Можливе ускладнення для сильніших учнів

Порівняйте висвітлення революційних подій у XIX ст. та сучасних медіа.

Підтримка для учнів, яким складно

Запропонувати алгоритм аналізу історичного документа.

Кейс 3. «Після війни: як відновити державу?» ГРЗ.

Життєва / рольова ситуація

Учні працюють у групах як члени уряду Третьої Республіки.

Завдання для учнів

- ✓ Обговоріть головні проблеми Франції після війни.
- ✓ Підготуйте план дій для стабілізації держави.
- ✓ Представте звернення до громадян.

Формат учнівського продукту

План реформ або груповий виступ.

Орієнтовні відповіді учнів для вчителя

Учні можуть пропонувати економічні реформи, розвиток освіти, зміцнення демократичних інститутів та підтримку громадянської єдності.

Можливе ускладнення для сильніших учнів

Спрогнозуйте, як Франко-пруська війна вплинула на подальшу історію Європи.

Підтримка для учнів, яким складно

Надати приклади аргументів та мовні кліше.

Методичний коментар для вчителя

- Кейси доцільно використовувати під час групової роботи, аналізу джерел та рольових дискусій.
- Матеріали можна застосовувати для формувального й підсумкового оцінювання компетентностей учнів.
- Для забезпечення активної участі всіх учнів варто використовувати розподіл ролей і диференційовані завдання.

Практыко орієнтовані кейси до § 19

«Німецька імперія. Перехід Німеччини до «світової політики»

Ключові поняття теми

Німецька імперія, «світова політика», мілітаризм, колоніальна політика, індустріалізація, імперіалізм.

Основні події / дати / постаті

1871 р. – утворення Німецької імперії; Отто фон Бісмарк; Вільгельм II; перехід Німеччини до активної зовнішньої політики наприкінці XIX ст.

Тема кейс-блоку

«Як економічний розвиток впливає на політику держави?»

Мета

Допомогти учням зрозуміти особливості розвитку Німецької імперії та переходу до «світової політики». Навчити аналізувати причини посилення міжнародної конкуренції.

Очікувані результати за трьома групами результатів оцінювання

ГР1. Орієнтується в історичному часі та просторі, виявляє взаємозв'язки подій і явищ

Учень / учениця:

- ❖ визначає причини економічного піднесення Німеччини;
- ❖ пояснює зміст поняття «світова політика»;
- ❖ характеризує наслідки посилення Німецької імперії для Європи.

ГР2. Працює з інформацією історичного та суспільствознавчого змісту

Учень / учениця:

- ❖ аналізує політичні промови, статистику та історичні карти;
- ❖ порівнює внутрішню і зовнішню політику Бісмарка;
- ❖ розрізняє історичні факти та політичні оцінки.

ГР3. Виявляє здатність до співпраці, толерантність, громадянську позицію

Учень / учениця:

- ❖ аргументовано висловлює власну позицію щодо імперської політики держав;
- ❖ співпрацює під час групових дискусій і досліджень;
- ❖ усвідомлює вплив міжнародної конкуренції на мир і безпеку.

Практико орієнтовані кейси

Кейс 1. «Німеччина на карті світу» ГР1.

Життєва / рольова ситуація

Учні працюють у ролі редакторів історичного атласу, які пояснюють зростання впливу Німецької імперії.

Завдання для учнів

- ✓ Позначте на карті колоніальні володіння Німеччини.
- ✓ Поясніть причини переходу до «світової політики».
- ✓ Визначте наслідки посилення Німецької імперії для Європи.

Формат учнівського продукту

Карта та схема «Причини / Події / Наслідки».

Орієнтовні відповіді учнів для вчителя

Учні мають пояснити, що швидкий економічний розвиток Німеччини сприяв її прагненню до колоній і посилення впливу у світі.

Можливе ускладнення для сильніших учнів

Порівняйте колоніальну політику Німеччини та Великої Британії.

Підтримка для учнів, яким складно

Надати карту з підказками та перелік ключових понять.

Кейс 2. «Промова кайзера: аналіз політичної позиції» ГР2.

Життєва / рольова ситуація

Учні аналізують уривок промови Вільгельма II про роль Німеччини у світі.

Завдання для учнів

- ✓ Визначте головну ідею промови Вільгельма II.
- ✓ Знайдіть факти та емоційні оцінки.
- ✓ Поясніть, як політичні промови впливають на свідомість громадян в суспільстві.

Формат учнівського продукту

Таблиця аналізу джерела та короткий висновок.

Орієнтовні відповіді учнів для вчителя

Учні мають визначити, що Німеччина прагнула стати провідною світовою державою та активно наросувала військову силу.

Можливе ускладнення для сильніших учнів

Порівняйте політичну риторику держав XIX ст. із сучасними міжнародними заявами.

Підтримка для учнів, яким складно

Запропонувати алгоритм аналізу історичного документа.

Кейс 3. «Чи може конкуренція між державами бути небезпечною?» ГРЗ.

Життєва / рольова ситуація

Учні працюють у групах як учасники міжнародної конференції наприкінці XIX ст.

Завдання для учнів

- ✓ Обговоріть наслідки боротьби держав за колонії.
- ✓ Підготуйте пропозиції для збереження миру між державами.
- ✓ Представте спільне рішення конференції.

Формат учнівського продукту

Проект міжнародної угоди або груповий виступ.

Орієнтовні відповіді учнів для вчителя

Учні можуть наголошувати на необхідності дипломатії, міжнародних угод та мирного врегулювання конфліктів.

Можливе ускладнення для сильніших учнів

Спрогнозуйте, як «світова політика» Німеччини вплинула на події XX ст.

Підтримка для учнів, яким складно

Надати приклади аргументів та мовні кліше.

Методичний коментар для вчителя

- Кейси доцільно використовувати під час групової роботи, аналізу історичних джерел та інтерактивних дискусій.
- Матеріали можна застосовувати для формувального й підсумкового оцінювання компетентностей учнів.
- Для забезпечення участі всіх учнів варто використовувати розподіл ролей і диференційовані завдання.

Практыко орієнтовані кейси до § 20
«Втрата Великою Британією промислової першості.
Посилення колоніальної експансії»

Ключові поняття теми

Колоніальна експансія, імперіалізм, монополія, промислова конкуренція, колонії, світовий ринок.

Основні події / дати / постаті

Кінець XIX ст. – посилення економічної конкуренції між державами; розширення Британської колоніальної імперії; боротьба за колонії.

Тема кейс-блоку

«Чому держави змагаються за вплив у світі?»

Мета

Допомогти учням зрозуміти причини втрати Великою Британією промислової першості та посилення колоніальної експансії.

Навчити аналізувати економічні й політичні процеси.

Очікувані результати за трьома групами результатів оцінювання

ГР1. Орієнтується в історичному часі та просторі, виявляє взаємозв'язки подій і явищ

Учень / учениця:

- ❖ визначає причини економічного послаблення Великої Британії;
- ❖ пояснює причини колоніальної експансії;
- ❖ характеризує наслідки боротьби за колонії для світу.

ГР2. Працює з інформацією історичного та суспільствознавчого змісту

Учень / учениця:

- ❖ аналізує статистичні дані, карти та політичні карикатури;
- ❖ порівнює економічний розвиток провідних держав;
- ❖ розрізняє факти та оцінні судження щодо колоніалізму.

ГР3. Виявляє здатність до співпраці, толерантність, громадянську позицію

Учень / учениця:

- ❖ аргументовано висловлює власну позицію щодо наслідків колоніальної політики;
- ❖ співпрацює під час групових дискусій та досліджень;
- ❖ усвідомлює вплив міжнародної конкуренції на розвиток суспільств.

Практико орієнтовані кейси

Кейс 1. «Британська імперія на карті світу» ГР1.

Життєва / рольова ситуація

Учні працюють у ролі дослідників, які створюють карту Британської імперії наприкінці XIX ст.

Завдання для учнів

- ✓ Позначте основні британські колонії на карті.
- ✓ Поясніть причини посилення колоніальної експансії.
- ✓ Визначте, як економічна конкуренція вплинула на політику Великої Британії.

Формат учнівського продукту

Карта та схема «Причини / Події / Наслідки».

Орієнтовні відповіді учнів для вчителя

Учні мають пояснити, що Велика Британія прагнула зберегти вплив через контроль над колоніями та світовими ринками.

Можливе ускладнення для сильніших учнів

Порівняйте колоніальну політику Великої Британії та Франції.

Підтримка для учнів, яким складно

Надати карту з підказками та перелік ключових понять.

Кейс 2. «Колоніальна реклама та реальність» ГР2.

Життєва / рольова ситуація

Учні аналізують британські плакати та газетні статті про колонії.

Завдання для учнів

- ✓ Визначте, як колоніальна політика подавалася у британській пресі.
- ✓ Знайдіть факти та пропагандистські твердження.
- ✓ Поясніть, чому колонії були важливими для економіки.

Формат учнівського продукту

Таблиця аналізу джерел та короткий висновок.

Орієнтовні відповіді учнів для вчителя

Учні мають визначити, що колонії забезпечували сировину, ринки збуту та посилювали політичний вплив держави.

Можливе ускладнення для сильніших учнів

Порівняйте колоніальну пропаганду XIX ст. із сучасними інформаційними кампаніями.

Підтримка для учнів, яким складно

Запропонувати алгоритм аналізу історичного джерела.

Кейс 3. «Чи виправдовує економічна вигода колоніалізм?» ГРЗ.

Життєва / рольова ситуація

Учні працюють у групах як учасники міжнародного форуму про колоніальну політику.

Завдання для учнів

- ✓ Обговоріть позитивні та негативні наслідки колоніалізму.
- ✓ Підготуйте спільну позицію щодо колоніальної експансії.
- ✓ Представте рішення форуму.

Формат учнівського продукту

Груповий виступ або проєкт резолюції.

Орієнтовні відповіді учнів для вчителя

Учні можуть наголошувати на економічних вигодах для метрополій та негативних наслідках для колоній: залежності, експлуатації та втраті самостійності.

Можливе ускладнення для сильніших учнів

Поясніть, як колоніальна політика вплинула на сучасний світ.

Підтримка для учнів, яким складно

Надати приклади аргументів та мовні кліше.

Методичний коментар для вчителя

- Для забезпечення участі всіх учнів варто використовувати розподіл ролей і диференційовані завдання.
- Кейси доцільно використовувати під час групової роботи, аналізу історичних джерел та інтерактивних дискусій.
- Матеріали можна застосовувати для формувального й підсумкового оцінювання компетентностей учнів.

Практыко орієнтовані кейси до § 21 «Економічне піднесення США»

Ключові поняття теми

Індустріалізація, монополія, конвеєрне виробництво, корпорація, урбанізація, підприємництво.

Основні події / дати / постаті

Кінець XIX початок XX ст. – стрімкий економічний розвиток США; діяльність Ендрю Карнегі, Джона Рокфеллера, Генрі Форда.

Тема кейс-блоку

«Як економічний розвиток змінює життя суспільства?»

Мета

Допомогти учням зрозуміти причини економічного піднесення США. Навчити аналізувати вплив індустріалізації та підприємництва на розвиток суспільства.

Очікувані результати за трьома групами результатів оцінювання

ГР1. Орієнтується в історичному часі та просторі, виявляє взаємозв'язки подій і явищ

Учень / учениця:

- ❖ визначає причини економічного піднесення США;
- ❖ пояснює роль індустріалізації та технічного прогресу;
- ❖ характеризує зміни в суспільстві внаслідок економічного розвитку.

ГР2. Працює з інформацією історичного та суспільствознавчого змісту

Учень / учениця:

- ❖ аналізує статистику, рекламу та історичні документи;
- ❖ порівнює умови праці та життя різних соціальних груп;
- ❖ розрізняє факти та оцінні судження щодо діяльності підприємців.

ГР3. Виявляє здатність до співпраці, толерантність, громадянську позицію

Учень / учениця:

- ❖ аргументовано висловлює власну позицію щодо впливу великого бізнесу на суспільство;
- ❖ співпрацює під час групових дискусій і досліджень;
- ❖ усвідомлює значення праці, освіти та підприємництва для розвитку держави.

Практико орієнтовані кейси

Кейс 1. «Американська фабрика майбутнього» ГР1.

Життєва / рольова ситуація

Учні працюють у ролі журналістів, які досліджують розвиток американської промисловості.

Завдання для учнів

- ✓ Визначте причини економічного піднесення США.
- ✓ Поясніть, як розвиток промисловості вплинув на життя людей.
- ✓ Створіть схему «Причини / Розвиток / Наслідки».

Формат учнівського продукту

Схема та короткий репортаж.

Орієнтовні відповіді учнів для вчителя

Учні мають пояснити, що розвиток транспорту, техніки, підприємництва та природних ресурсів сприяв швидкому економічному зростанню США.

Можливе ускладнення для сильніших учнів

Порівняйте економічний розвиток США та Великої Британії наприкінці XIX ст.

Підтримка для учнів, яким складно

Надати таблицю для заповнення та перелік ключових понять.

Кейс 2. «Реклама американської мрії» ГР2.

Життєва / рольова ситуація

Учні аналізують рекламні плакати та газетні статті про американські компанії.

Завдання для учнів

- ✓ Визначте, як підприємці представляли свої товари та компанії.
- ✓ Знайдіть факти та емоційні оцінки.
- ✓ Поясніть, як реклама впливала на суспільство.

Формат учнівського продукту

Таблиця аналізу джерел та короткий висновок.

Орієнтовні відповіді учнів для вчителя

Учні мають визначити, що реклама формувала образ успіху та стимулювала розвиток масового споживання.

Можливе ускладнення для сильніших учнів

Порівняйте рекламу кінця XIX ст. із сучасними маркетинговими кампаніями.

Підтримка для учнів, яким складно

Запропонувати алгоритм аналізу візуального джерела.

Кейс 3. «Чи завжди економічний успіх корисний для суспільства?» ГР3.

Життєва / рольова ситуація

Учні працюють у групах як учасники громадського форуму про розвиток великого бізнесу.

Завдання для учнів

- ✓ Обговоріть позитивні та негативні наслідки діяльності великих корпорацій.
- ✓ Підготуйте спільну позицію групи.
- ✓ Представте рекомендації для розвитку справедливої економіки.

Формат учнівського продукту

Груповий виступ або мініпроект.

Орієнтовні відповіді учнів для вчителя

Учні можуть наголошувати на створенні нових робочих місць і розвитку технологій, але також звертати увагу на соціальну нерівність і складні умови праці.

Можливе ускладнення для сильніших учнів

Пояснить, як розвиток великих компаній впливає на сучасний світ.

Підтримка для учнів, яким складно

Надати приклади аргументів та мовні кліше.

Методичний коментар для вчителя

- Матеріали можна застосовувати для формувального й підсумкового оцінювання компетентностей учнів.
- Для забезпечення активної участі всіх учнів варто використовувати розподіл ролей і диференційовані завдання.
- Учителю важливо оцінювати не лише знання фактів, а й уміння аналізувати інформацію, аргументувати позицію та співпрацювати.

Практыко орієнтовані кейси до § 22

«Російська імперія в другій половині XIX – на початку XX ст.»

Ключові поняття теми

Самодержавство, реформи, індустріалізація, революційний рух, русифікація, модернізація.

Основні події / дати / постаті

1861 р. – скасування кріпацтва; реформи Олександра II; розвиток промисловості; революційні рухи наприкінці XIX — на початку XX ст.

Тема кейс-блоку

«Чи можуть реформи змінити імперію?»

Мета

Допомогти учням зрозуміти особливості розвитку Російської імперії у другій половині XIX - на початку XX ст. Навчити аналізувати вплив реформ, індустріалізації та політики самодержавства на суспільство. **Очікувані результати за трьома групами результатів оцінювання**

ГР1. Орієнтується в історичному часі та просторі, виявляє взаємозв'язки подій і явищ

Учень / учениця:

- ❖ визначає причини реформ у Російській імперії;
- ❖ пояснює наслідки індустріалізації та модернізації;
- ❖ характеризує вплив самодержавства на суспільний розвиток.

ГР2. Працює з інформацією історичного та суспільствознавчого змісту

Учень / учениця:

- ❖ аналізує історичні документи, статистику та політичні карикатури;
- ❖ порівнює позиції влади та представників революційних рухів;
- ❖ розрізняє факти та оцінні судження.

ГР3. Виявляє здатність до співпраці, толерантність, громадянську позицію

Учень / учениця:

- ❖ аргументовано висловлює власну позицію щодо реформ і революцій;
- ❖ співпрацює під час групових обговорень та ролевих вправ;
- ❖ усвідомлює значення громадянських прав і свобод.

Практико орієнтовані кейси

Кейс 1. «Реформи очима сучасників» ГР1.

Життєва / рольова ситуація

Учні працюють у ролі історичних консультантів, які пояснюють зміни в Російській імперії після реформ.

Завдання для учнів

- ✓ Визначте причини реформ Олександра II.
- ✓ Поясніть, як змінилося життя населення після скасування кріпацтва.
- ✓ Створіть схему «Реформи / Зміни / Наслідки».

Формат учнівського продукту

Схема та короткий історичний коментар.

Орієнтовні відповіді учнів для вчителя

Учні мають пояснити, що реформи сприяли економічному розвитку, але не усунули соціальних суперечностей і політичних обмежень.

Можливе ускладнення для сильніших учнів

Порівняйте реформи в Російській імперії та країнах Західної Європи.

Підтримка для учнів, яким складно

Надати таблицю для заповнення та перелік ключових понять.

Кейс 2. «Газетна стаття про імперію» ГР2.

Життєва / рольова ситуація

Учні аналізують газетні матеріали та уривки документів про розвиток Російської імперії.

Завдання для учнів:

- ✓ Визначте, як влада пояснювала необхідність проведення реформ.
- ✓ Знайдіть факти та емоційні оцінки цих подій.
- ✓ Поясніть, як реформа вплинула на громадську думку суспільства.

Формат учнівського продукту

Таблиця аналізу джерел та короткий висновок.

Орієнтовні відповіді учнів для вчителя

Учні мають визначити, що влада прагнула зміцнити імперію через реформи, але водночас обмежувала політичні свободи.

Можливе ускладнення для сильніших учнів

Порівняйте вплив преси XIX ст. та сучасних медіа на суспільство.

Підтримка для учнів, яким складно

Запропонувати алгоритм аналізу історичного джерела.

Кейс 3. «Дискусія про майбутнє імперії» ГРЗ.

Життєва / рольова ситуація

Учні працюють у групах як представники різних суспільних верств Російської імперії.

Завдання для учнів:

- ✓ Обговоріть, які зміни були необхідними для розвитку держави.
- ✓ Підготуйте спільну позицію групи
- ✓ Представте пропозиції щодо реформування імперії

Формат учнівського продукту

Груповий виступ або проєкт реформ.

Орієнтовні відповіді учнів для вчителя

Учні можуть пропонувати розширення громадянських прав, розвиток освіти, економічні реформи та обмеження самодержавства.

Підтримка для учнів, яким складно

Надати приклади аргументів та мовні кліше.

Методичний коментар для вчителя

- ✓ Кейси доцільно використовувати під час групової роботи, аналізу історичних джерел та інтерактивних дискусій.
- ✓ Учителю важливо оцінювати не лише знання фактів, а й уміння аналізувати інформацію, аргументувати позицію та співпрацювати.

Практыко орієнтовані кейси до § 23
«Австро-Угорщина – дуалістична монархія.
Утворення нових незалежних держав на Балканах»

Ключові поняття теми

Дуалістична монархія, національний рух, Балкани, незалежність, імперія, національне питання.

Основні події / дати / постаті

1867 р. – утворення Австро-Угорщини; національно-визвольні рухи на Балканах; утворення незалежних держав Сербії, Румунії, Болгарії.

Тема кейс-блоку

«Чому народи прагнуть незалежності?»

Мета

Допомогти учням зрозуміти особливості розвитку Австро-Угорщини та національних рухів на Балканах. Навчити аналізувати причини виникнення незалежних держав та формувати вміння працювати з історичними джерелами та оцінювати роль національного самовизначення.

Очікувані результати за трьома групами результатів оцінювання

ГР1. Орієнтується в історичному часі та просторі, виявляє взаємозв'язки подій і явищ

Учень / учениця:

- ❖ визначає причини створення Австро-Угорської монархії;
- ❖ пояснює причини національно-визвольних рухів на Балканах;
- ❖ характеризує наслідки утворення нових незалежних держав.

ГР2. Працює з інформацією історичного та суспільствознавчого змісту

Учень / учениця:

- ❖ аналізує історичні карти, документи та статистичні дані;
- ❖ порівнює становище народів у складі імперій;
- ❖ розрізняє історичні факти та оцінні судження.

ГР3. Виявляє здатність до співпраці, толерантність, громадянську позицію

Учень / учениця:

- ❖ аргументовано висловлює власну позицію щодо права народів на самовизначення;
- ❖ співпрацює під час групових дискусій і рольових вправ;
- ❖ усвідомлює значення толерантності в багатонаціональних державах.

Практико орієнтовані кейси

Кейс 1. «Балкани на політичній карті Європи» ГР1.

Життєва / рольова ситуація

Учні працюють у ролі укладачів історичного атласу наприкінці XIX ст.

Завдання для учнів

- ✓ Позначте на карті держави Балканського регіону.
- ✓ Поясніть причини виникнення нових незалежних держав.
- ✓ Визначте, як змінилася політична карта регіону.

Формат учнівського продукту

Карта та схема «Причини / Події / Наслідки».

Орієнтовні відповіді учнів для вчителя

Учні мають пояснити, що послаблення імперій і розвиток національних рухів сприяли утворенню нових держав на Балканах.

Можливе ускладнення для сильніших учнів

Порівняйте національні рухи на Балканах та в Італії.

Підтримка для учнів, яким складно

Надати карту з підказками та перелік ключових понять.

Кейс 2. «Національне становище народів Австро-Угорської імперії» ГР2.

Життєва / рольова ситуація

Учні аналізують уривки спогадів та політичних заяв представників різних народів Австро-Угорщини.

Завдання для учнів

- ✓ Визначте основні вимоги різних народів (болгарів, сербів, греків) до влади використовуючи надані документи.
- ✓ Порівняйте національне становище народів у складі Австро-Угорської імперії.

Формат учнівського продукту

Таблиця аналізу джерел та короткий висновок.

Орієнтовні відповіді учнів для вчителя

Учні мають визначити, що різні народи прагнули більшої автономії, рівноправності та незалежності.

Можливе ускладнення для сильніших учнів

Порівняйте проблеми багатонаціональних держав XIX ст. із сучасними міжнародними викликами.

Підтримка для учнів, яким складно: Запропонувати алгоритм аналізу історичного джерела.

Кейс 3. «Конференція народів Європи» ГРЗ.

Життєва / рольова ситуація

Учні працюють у групах як представники різних народів Австро-Угорщини та Балкан.

Завдання для учнів:

- ✓ Обговоріть шляхи мирного вирішення національних конфліктів та території Балкан від імені різних народів.
- ✓ Підготуйте спільну позицію щодо прав народів.
- ✓ Представте резолюції різних народів на міжнародній конференції.

Формат учнівського продукту

Груповий виступ або проєкт угоди.

Орієнтовні відповіді учнів для вчителя

Учні можуть пропонувати автономію, рівноправність народів, дипломатичні переговори та міжнародне співробітництво.

Можливе ускладнення для сильніших учнів

Поясніть, як національні конфлікти на Балканах вплинули на події ХХ ст.

Підтримка для учнів, яким складно

Надати приклади аргументів та мовні кліше.

Методичний коментар для вчителя

- Кейси доцільно використовувати під час групової роботи, аналізу історичних джерел та інтерактивних дискусій.
- Для забезпечення активної участі всіх учнів варто використовувати розподіл ролей і диференційовані завдання.
- Учителю важливо оцінювати не лише знання фактів, а й уміння аналізувати інформацію, аргументувати позицію та співпрацювати.

Практыко орієнтовані кейси до § 24 «Доба Мейдзі» в Японській імперії

Ключові поняття теми

Реставрація Мейдзі, модернізація, індустріалізація, імператор, реформи, мілітаризація, традиція, західний вплив

Основні події / дати / постаті

1868 р. – початок «добы Мейдзі»; імператор Муцухіто; скасування сьогунату; реформи армії, освіти та промисловості.

Тема кейс-блоку

«Як країна може змінитися, не втративши себе: уроки «добы Мейдзі» для сучасного світу

Мета

Сформувати в учнів розуміння причин і наслідків модернізації Японії в період «добы Мейдзі». Навчити аналізувати взаємозв'язок між реформами, розвитком держави та змінами в житті людей. Розвивати критичне мислення, уміння працювати з історичними джерелами та аргументовано висловлювати громадянську позицію щодо поєднання традицій і модернізації.

Очікувані результати за групами результатів оцінювання

ГР1. Орієнтується в історичному часі та просторі, виявляє взаємозв'язки подій і явищ

Учень / учениця:

- ❖ визначає причини модернізації Японії у другій половині ХІХ ст.;
- ❖ пояснює наслідки реформ «добы Мейдзі» для розвитку держави;
- ❖ характеризує зміни в політичному, економічному та суспільному житті Японії.

ГР2. Працює з інформацією історичного та суспільствознавчого змісту

Учень / учениця:

- ❖ аналізує історичні джерела, статистику та ілюстрації;
- ❖ розрізняє факт, оцінне судження та пропагандистське твердження;
- ❖ формулює висновки про роль реформ у розвитку суспільства.

ГР3. Виявляє здатність до співпраці, толерантність, громадянську позицію

Учень / учениця:

- ❖ аргументовано висловлює позицію щодо змін у суспільстві;

- ❖ співпрацює в групі під час обговорення історичних проблем;
- ❖ виявляє толерантність до різних культурних традицій та моделей розвитку.

Практико орієнтовані кейси

Кейс 1. «Японія на роздоріжжі: ізоляція чи зміни?» ГР1.

Життєва / рольова ситуація Учні уявляють себе радниками імператора Муцухіто, які мають запропонувати рішення: чи повинна Японія залишатися традиційною державою, чи необхідно проводити модернізацію за західним зразком.

Завдання для учнів

- ✓ Проаналізуйте причини проведення реформ в «добі Мейдзі».
- ✓ Визначте, які сфери життя потребували змін в Японії.
- ✓ Представте короткий план реформ для уряду.

Формат учнівського продукту

Таблиця «Проблема / Запропоноване рішення / Можливі наслідки» або мініплан реформ.

Орієнтовні відповіді учнів для вчителя

Учні можуть зазначити, що модернізація була необхідною через військову й економічну слабкість Японії перед західними державами. Реформи охоплювали армію, освіту, промисловість, транспорт і державне управління. Очікуваними наслідками були зміцнення держави, розвиток економіки та зростання міжнародного авторитету.

Можливе ускладнення для сильніших учнів

Порівняти модернізацію Японії з реформами в одній із європейських держав XIX ст.

Підтримка для учнів, яким складно

Надати учням таблицю-підказку з прикладами реформ і короткими поясненнями.

Кейс 2. «Фейк чи факт: як змінилася Японія?» ГР2.

Життєва / рольова ситуація

Учні працюють у ролі журналістів історичного медіа, які перевіряють інформацію про «добу Мейдзі» та мають визначити, які твердження є фактами, а які просто перебільшенням.

Завдання для учнів

- ✓ Проаналізуйте історичні джерела та статистику «Епохи Мейдзі».
- ✓ Визначте достовірність поданих тверджень.

- ✓ Поясніть, як реформи вплинули на життя місцевого населення.

Формат учнівського продукту

Історичний коментар, інфографіка або повідомлення для шкільного історичного блогу.

Орієнтовні відповіді учнів для вчителя

Учні можуть дійти висновку, що реформи дійсно сприяли швидкому розвитку промисловості, освіти та армії. Водночас модернізація супроводжувалася посиленням державного контролю та нерівністю між різними соціальними групами. Важливо відрізнити реальні факти від ідеалізованих описів успіху реформ.

Можливе ускладнення для сильніших учнів

Проаналізувати, як сучасні медіа можуть створювати спрощений образ історичних реформ.

Підтримка для учнів, яким складно

Запропонувати алгоритм аналізу джерела та приклади фактів і суджень.

Кейс 3. «Традиції чи модернізація: що важливіше для країни?» ГРЗ.

Життєва / рольова ситуація

Учні беруть участь у громадському обговоренні: чи можна швидко модернізувати країну без втрати національної ідентичності та традицій.

Завдання для учнів

- ✓ Обговоріть переваги та ризики реформ для національної ідентичності.
- ✓ Підготуйте аргументи для дискусії. За / Проти.
- ✓ Сформулюйте та представте спільне рішення групи.

Формат учнівського продукту Мініпозиція, усний виступ, повідомлення для соцмереж або рішення команди.

Орієнтовні відповіді учнів для вчителя

Учні можуть зазначити, що модернізація допомогла Японії уникнути колоніальної залежності та зміцнити державу. Водночас швидкі зміни викликали суперечки щодо збереження традицій. Оптимальним висновком може бути ідея поєднання модернізації із збереженням культурної спадщини.

Можливе ускладнення для сильніших учнів

Порівняти дискусії про модернізацію Японії з сучасними суспільними дискусіями в різних країнах світу.

Підтримка для учнів, яким складно

Надати учням мовні конструкції для висловлення аргументів і приклади можливих позицій.

Методичний коментар для вчителя

- Рекомендується організовувати роботу в парах і малих групах, використовувати дискусії, аналіз історичних джерел, рольові вправи та презентації учнівських продуктів.
- Для забезпечення участі всіх учнів варто пропонувати завдання різного рівня складності, надавати мовні підказки, алгоритми аналізу джерел і можливість обирати формат відповіді.
- Кейси можна використовувати як основу для самооцінювання.

Практико орієнтовані кейси до § 25 «Сінхайська революція в Китаї»

Ключові поняття теми

Сінхайська революція, революція, республіка, модернізація, національний рух, революційні зміни, реформи, Сунь Ятсен.

Основні події / дати / постаті

1911–1912 рр. – Сінхайська революція; повалення монархії Цін; проголошення Китайської республіки; Сунь Ятсен.

Тема кейс-блоку

«Коли старий порядок руйнується: як суспільство шукає новий шлях?»

Мета

Сформувати в учнів розуміння причин і наслідків Сінхайської революції, навчити аналізувати революційні зміни в суспільстві та державі, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між кризою влади та громадянськими очікуваннями, розвивати критичне мислення й громадянську відповідальність.

3. Очікувані результати за групами результатів оцінювання

ГР1. Орієнтується в історичному часі та просторі, виявляє взаємозв'язки подій і явищ

Учень / учениця:

- ❖ визначає причини Сінхайської революції;
- ❖ пояснює наслідки повалення монархії в Китаї;
- ❖ характеризує роль революції у зміні державного устрою.

ГР2. Працює з інформацією історичного та суспільствознавчого змісту

Учень / учениця:

- ❖ аналізує історичні документи й політичні гасла;
- ❖ розрізняє факти та оцінні судження;
- ❖ формулює висновки щодо причин революційних процесів.

ГР3. Виявляє здатність до співпраці, толерантність, громадянську позицію

Учень / учениця:

- ❖ бере участь у дискусії про шляхи суспільних змін;
- ❖ аргументовано висловлює позицію;
- ❖ співпрацює в групі під час ухвалення спільного рішення.

Практико орієнтовані кейси

Кейс 1. «Революція чи реформа: який шлях обрати Китаю?» ГР1.

Життєва / рольова ситуація

Учні уявляють себе радниками китайського уряду початку XX ст., які мають оцінити ситуацію в державі та запропонувати шляхи виходу з кризи.

Завдання для учнів

- ✓ Визначіть причини революції.
- ✓ Проаналізуйте кризу влади.
- ✓ Створіть карту рішень для держави.

Формат учнівського продукту

Карта рішень, схема або короткий політичний меморандум.

Орієнтовні відповіді учнів для вчителя

Учні можуть визначити внутрішню кризу імперії, зовнішній тиск держав, незадоволення населення та слабкість влади як ключові чинники революції.

Можливе ускладнення для сильніших учнів

Порівняти Сінхайську революцію з іншими революціями XIX–XX ст.

Підтримка для учнів, яким складно

Надати алгоритм аналізу причин і наслідків.

Кейс 2. «Інформаційна перевірка: революційні гасла під мікроскопом» ГР2.

Життєва / рольова ситуація

Учні працюють як фактчекери історичного медіа та перевіряють революційні гасла і політичні заяви.

Завдання для учнів

- ✓ Проаналізуйте всі надані джерела.
- ✓ Відокреміть факти від оціночних суджень.
- ✓ Підготуйте історичний коментар.

Формат учнівського продукту

Історичний коментар або інфографіка.

Орієнтовні відповіді учнів для вчителя

Учні можуть дійти висновку, що революційні гасла відображали прагнення до національного відродження та реформ, але часто містили емоційні оцінки.

Можливе ускладнення для сильніших учнів

Порівняти революційні гасла ХХ ст. із сучасними політичними повідомленнями.

Підтримка для учнів, яким складно

Подати приклади фактів і суджень.

Кейс 3. «Голос громадян: яким має бути майбутнє країни ГРЗ.

Життєва / рольова ситуація

Учні беруть участь у громадському форумі після революції та мають запропонувати бачення майбутнього розвитку держави.

Завдання для учнів

- ✓ Підготуйте різні варіанти розвитку держави.
- ✓ Обговоріть різні погляди.
- ✓ Узгодьте спільне рішення.

Формат учнівського продукту

Мініпозиція, рішення команди або повідомлення для громадськості.

Орієнтовні відповіді учнів для вчителя

Учні можуть дійти висновку, що після революції важливо поєднувати політичні зміни з пошуком суспільної згоди.

Можливе ускладнення для сильніших учнів

Створити альтернативний сценарій розвитку Китаю.

Підтримка для учнів, яким складно Надати мовні конструкції та приклади позицій.

Методичний коментар для вчителя

- Кейси можна використовувати для розвитку критичного мислення.
- Доцільно організовувати роботу в парах і групах для розвитку мовної та логічної компетентностей.
- Для залучення всіх учнів рекомендується пропонувати диференційовані завдання, алгоритми роботи та різні формати відповідей.

Практыко орієнтовані кейси до § 26
«Спроби модернізації Османської імперії»

Ключові поняття теми

Модернізація, Танзимат, реформи, Османська імперія, конституція, султан, традиційне суспільство, європейський вплив.

Основні події / дати / постаті

1839–1876 рр. – реформи Танзимату; 1876 р. прийняття Конституції Османської імперії; султан Абдул-Гамід II.

Тема кейс-блоку

«Чи можна змінити державу, не втративши її традицій?»

Мета

Сформувати в учнів розуміння причин і наслідків модернізації Османської імперії; навчити аналізувати суперечності між реформами та традиційним устроєм суспільства. Розвивати критичне мислення, уміння працювати з історичними джерелами й аргументовано висловлювати громадянську позицію.

3. Очікувані результати за групами результатів оцінювання

ГР1. Орієнтується в історичному часі та просторі, виявляє взаємозв'язки подій і явищ

Учень / учениця:

- ❖ визначає причини реформ Танзимату;
- ❖ пояснює наслідки модернізації Османської імперії;
- ❖ характеризує вплив реформ на розвиток держави.

ГР2. Працює з інформацією історичного та суспільствознавчого змісту

Учень / учениця:

- ❖ аналізує історичні документи та політичні рішення;
- ❖ розрізняє факт і оцінне судження;
- ❖ формулює висновки щодо ефективності реформ.

ГР3. Виявляє здатність до співпраці, толерантність, громадянську позицію

Учень / учениця:

- ❖ бере участь у дискусії щодо реформування держави;
- ❖ аргументовано висловлює власну позицію;
- ❖ співпрацює в групі під час ухвалення спільного рішення.

Практико орієнтовані кейси

Кейс 1. «Реформи чи занепад: що врятує імперію?» ГР1.

Життєва / рольова ситуація

Учні уявляють себе радниками султана, які мають запропонувати план реформ для збереження Османської імперії.

Завдання для учнів

- ✓ Визначіть основні проблеми Османської імперії.
- ✓ Проаналізуйте причини реформ в державі.
- ✓ Створіть короткий план модернізації, яка врятує Османську імперію від занепаду.

Формат учнівського продукту

Таблиця реформ або політичний меморандум.

Орієнтовні відповіді учнів для вчителя

Учні можуть визначити військову слабкість, економічне відставання та зростання впливу європейських держав як головні причини реформ. Реформи стосувалися армії, освіти, управління та законодавства.

Можливе ускладнення для сильніших учнів

Порівняти модернізацію Османської імперії та Японії.

Підтримка для учнів, яким складно

Надати таблицю-підказку з прикладами реформ.

Кейс 2. «Історичний фактчекінг: чи були реформи успішними?» ГР2.

Життєва / рольова ситуація

Учні працюють у ролі журналістів історичного видання та перевіряють твердження про успішність реформ Танзимату.

Завдання для учнів

- ✓ Проаналізуйте історичні джерела.
- ✓ Відокреміть факти від оціночних суджень.
- ✓ Підготуйте висновок про результат реформи в Османській імперії.

Формат учнівського продукту

Історичний коментар або інфографіка.

Орієнтовні відповіді учнів для вчителя

Учні можуть дійти висновку, що реформи частково модернізували державу, але не змогли повністю подолати кризу через внутрішні суперечності та зовнішній тиск.

Можливе ускладнення для сильніших учнів

Порівняти історичні й сучасні приклади реформ у різних країнах.

Підтримка для учнів, яким складно

Подати алгоритм аналізу історичного джерела.

Кейс 3. «Голос суспільства: традиції чи зміни?» ГРЗ.

Життєва / рольова ситуація

Учні беруть участь у громадському обговоренні щодо реформ і мають висловити позицію різних груп населення Османської імперії.

Завдання для учнів

- ✓ Обговоріть переваги та ризики реформ.
- ✓ Підготуйте вагомі аргументи для вашої позиції.
- ✓ Ухваліть спільне рішення вашої групи.

Формат учнівського продукту

Мініпозиція, командне рішення або повідомлення для суспільства.

Орієнтовні відповіді учнів для вчителя

Учні можуть зазначити, що модернізація сприяла розвитку держави, але викликала суперечки через страх втрати традицій. Частина населення підтримувала зміни, а частина опиралася їм.

Можливе ускладнення для сильніших учнів

Створити альтернативний сценарій розвитку Османської імперії.

Підтримка для учнів, яким складно

Надати мовні конструкції для дискусії.

Методичний коментар для вчителя

- Кейси доцільно використовувати для розвитку логічного мислення.
- Рекомендується організовувати роботу в групах і парах, використовувати рольові вправи, аналіз історичних джерел і дискусії.

Практыко орієнтовані кейси до § 28

«Міжнародні відносини наприкінці ХІХ – на початку ХХ ст.»

Ключові поняття теми

Міжнародні відносини, військово-політичний союз, Антанта, Троїстий союз, колоніалізм, гонка озброєнь, дипломатія, баланс сил.

Основні події / дати / постаті

1882 р. – утворення Троїстого союзу;

1904–1907 рр. – формування Антанти; міжнародні кризи початку ХХ ст.

Тема кейс-блоку

«Чому держави об'єднуються в союзи і як це впливає на мир?»

Мета

Сформувати в учнів розуміння причин утворення міжнародних союзів наприкінці ХІХ - на початку ХХ ст.. Навчити аналізувати вплив міжнародних відносин на загрозу війни та баланс сил. Розвивати критичне мислення, навички аналізу історичних джерел і громадянську відповідальність.

3. Очікувані результати за групами результатів оцінювання

ГР1. Орієнтується в історичному часі та просторі, виявляє взаємозв'язки подій і явищ

Учень / учениця:

- ❖ визначає причини утворення міжнародних союзів;
- ❖ пояснює наслідки гонки озброєнь;
- ❖ характеризує вплив міжнародних криз на європейську політику.

ГР2. Працює з інформацією історичного та суспільствознавчого змісту

Учень / учениця:

- ❖ аналізує карти, дипломатичні документи та статистику;
- ❖ розрізняє факт і політичну оцінку;
- ❖ формулює висновки щодо міжнародних конфліктів.

ГР3. Виявляє здатність до співпраці, толерантність, громадянську позицію

Учень / учениця:

- ❖ аргументовано висловлює позицію щодо міжнародної безпеки;
- ❖ співпрацює в групі під час обговорення конфліктів;
- ❖ усвідомлює значення дипломатії для миру.

Практико орієнтовані кейси

Кейс 1. «Європа перед вибором: союз чи конфлікт?» ГР1.

Життєва / рольова ситуація

Учні уявляють себе дипломатами європейських держав початку ХХ ст., які мають ухвалити рішення про вступ до міжнародного союзу.

Завдання для учнів

- ✓ Визначіть причини створення військових блоків « Антанти» та « Троїстого союзу».
- ✓ Проаналізуйте, які події стали тим поштовхом, що призвело до створення військової блоків.
- ✓ Створіть карту міжнародних відносин.

Формат учнівського продукту

Карта військових союзів або аналітична таблиця.

Орієнтовні відповіді учнів для вчителя

Учні можуть визначити прагнення держав до безпеки, боротьбу за колонії та суперництво між великими державами як головні причини створення союзів.

Можливе ускладнення для сильніших учнів

Порівняти міжнародні союзи початку ХХ ст. із сучасними міжнародними організаціями.

Підтримка для учнів, яким складно

Надати готову схему міжнародних союзів.

Кейс 2. «Інформаційне бюро: як медіа впливають на міжнародні конфлікти?» ГР2.

Життєва / рольова ситуація

Учні працюють у ролі журналістів міжнародного видання та аналізують повідомлення про міжнародні кризи початку ХХ ст.

Завдання для учнів

- ✓ Проаналізуйте історичні джерела.
- ✓ Відокреміть факти від пропаганди та сформулюйте висновки щодо міжнародних конфліктів.
- ✓ Підготуйте історичний коментар проте, як медіа впливають на міжнародні конфлікти.

Формат учнівського продукту

Інфографіка, історичний коментар або коротке повідомлення для медіа.

Орієнтовні відповіді учнів для вчителя

Учні можуть дійти висновку, що медіа та політична пропаганда посилювали напруження між державами, формували образ ворога та впливали на громадську думку.

Можливе ускладнення для сильніших учнів

Порівняти вплив історичних і сучасних медіа на міжнародні конфлікти.

Підтримка для учнів, яким складно

Подати алгоритм аналізу джерела та приклади пропагандистських матеріалів.

Кейс 3. «Дипломатичний саміт: як зберегти мир?» ГР3.

Життєва / рольова ситуація

Учні беруть участь у міжнародній конференції та мають виробити спільне рішення для запобігання війнам.

Завдання для учнів

- ✓ Обговоріть інтереси різних держав під час дипломатичного саміту;
- ✓ Підготуйте аргументи, які зможуть створити підґрунтя для запобігання війнам у майбутньому.
- ✓ Створіть спільну резолюцію та представте її.

Формат учнівського продукту

Резолюція конференції, мініпозиція або спільна заява.

Орієнтовні відповіді учнів для вчителя

Учні можуть дійти висновку, що відсутність довіри між державами, гонка озброєнь і боротьба за вплив посилювали ризик війни. Дипломатія могла частково зменшити напруження, але суперечності залишалися.

Можливе ускладнення для сильніших учнів

Розробити альтернативний сценарій міжнародних відносин без військових союзів.

Підтримка для учнів, яким складно

Надати мовні конструкції для ведення переговорів.

Методичний коментар для вчителя

- Рекомендується організовувати роботу в групах, проводити дипломатичні рольові ігри, дискусії та аналіз історичних джерел.
- Для забезпечення участі всіх учнів варто використовувати диференційовані завдання, мовні підказки та різні формати представлення результатів.

Практико орієнтовані кейси до § 29 **«Освіта і наука»**

Ключові поняття теми

Науково-технічний прогрес, освіта, наука, винахід, модернізація, університет, грамотність, відкриття.

Основні події / дати / постаті

Розвиток університетів у XIX ст.; відкриття в галузі фізики, хімії, медицини; діяльність Луї Пастера, Дмитра Менделєєва, Марії Склодовської-Кюрі.

Тема кейс-блоку

«Як наука змінює життя суспільства?»

Мета

Сформувати в учнів розуміння ролі освіти й науки в розвитку суспільства наприкінці XIX - на початку XX ст. Навчити аналізувати вплив наукових відкриттів на повсякденне життя людей. Розвивати критичне мислення, уміння працювати з інформацією та аргументовано висловлювати громадянську позицію.

3. Очікувані результати за групами результатів оцінювання

ГР1. Орієнтується в історичному часі та просторі, виявляє взаємозв'язки подій і явищ

Учень / учениця:

- ❖ визначає причини розвитку науки й освіти у XIX ст.;
- ❖ пояснює вплив наукових відкриттів на суспільство;
- ❖ характеризує значення освіти для модернізації держав.

ГР2. Працює з інформацією історичного та суспільствознавчого змісту

Учень / учениця:

- ❖ аналізує наукові тексти, статистику та ілюстрації;
- ❖ розрізняє факт і оцінне судження;
- ❖ формулює висновки щодо значення наукових відкриттів.

ГР3. Виявляє здатність до співпраці, толерантність, громадянську позицію

Учень / учениця:

- ❖ аргументовано висловлює позицію щодо ролі науки в житті суспільства;
- ❖ співпрацює в групі під час обговорення проблем;
- ❖ усвідомлює відповідальність суспільства за використання наукових досягнень.

Практико орієнтовані кейси

Кейс 1. «Винахід, що змінив світ» ГР1.

Життєва / рольова ситуація

Учні уявляють себе учасниками міжнародної виставки винаходів початку XX ст. і мають представити відкриття, яке найбільше вплинуло на життя людей.

Завдання для учнів

- ✓ Визначіть значення наукового відкриття.
- ✓ Проаналізуйте його вплив на суспільство.
- ✓ Створіть коротку презентацію винаходу.

Формат учнівського продукту

Мініпрезентація, таблиця або історичний постер.

Орієнтовні відповіді учнів для вчителя

Учні можуть дійти висновку, що розвиток науки сприяв модернізації суспільства, покращенню медицини, транспорту, освіти та повсякденного життя людей.

Можливе ускладнення для сильніших учнів

Порівняти винаходи XIX ст. із сучасними технологіями.

Підтримка для учнів, яким складно

Надати приклади наукових відкриттів та їхніх наслідків.

Кейс 2. «Факт чи сенсація. Перевіряємо наукові новини» ГР2.

Життєва / рольова ситуація

Учні працюють у ролі редакторів наукового журналу та перевіряють достовірність повідомлень про відкриття кінця XIX – початку XX ст.

Завдання для учнів

- ✓ Проаналізуйте історичні джерела.
- ✓ Відокреміть факти від перебільшень.
- ✓ Підготуйте науковий коментар.

Формат учнівського продукту

Інфографіка, короткий коментар або повідомлення для медіа.

Орієнтовні відповіді учнів для вчителя

Учні можуть визначити, що багато відкриттів викликали захоплення суспільства, але водночас потребували перевірки й наукового обґрунтування.

Можливе ускладнення для сильніших учнів

Порівняти історичні наукові новини із сучасними повідомленнями в медіа.

Підтримка для учнів, яким складно

Подати алгоритм перевірки інформації.

Кейс 3. «Доступність освіти для кожного» ГРЗ.

Життєва / рольова ситуація

Учні беруть участь у громадському обговоренні щодо необхідності доступної освіти для різних верств населення.

Завдання для учнів

- ✓ Обговоріть значення освіти.
- ✓ Підготуйте аргументи на захист рівних можливостей в освіті.
- ✓ Створіть спільне рішення або звернення.

Формат учнівського продукту

Мініпозиція, звернення або командний проєкт.

Орієнтовні відповіді учнів для вчителя

Учні можуть дійти висновку, що розвиток освіти сприяв економічному й культурному розвитку суспільства, підвищував можливості людей та сприяв модернізації держав.

Можливе ускладнення для сильніших учнів

Порівняти освітні реформи XIX ст. із сучасними змінами в освіті.

Підтримка для учнів, яким складно Надати мовні конструкції для дискусії.

Методичний коментар для вчителя

- Доцільно організовувати роботу в групах, використовувати аналіз джерел, дискусії та презентацію результатів.
- Для забезпечення участі всіх учнів варто пропонувати диференційовані завдання, мовні підказки та різні формати учнівських продуктів.

Практыко орієнтовані кейси до § 30

«Література та мистецтво»

Ключові поняття теми

Реалізм, модернізм, імпресіонізм, культура, література, мистецтво, художній стиль, творчість.

Основні події / дати / постаті

Творчість Оноре де Бальзака, Чарльза Діккенса; розвиток імпресіонізму; творчість Клода Моне, Вінсента ван Гога.

Тема кейс-блоку

«Чому мистецтво змінює погляд людини на світ?»

Мета

Сформувати в учнів розуміння впливу літератури та мистецтва на суспільство наприкінці XIX - на початку XX ст. Навчити аналізувати художні твори як історичні джерела. Розвивати критичне мислення, естетичний смак і здатність аргументовано висловлювати власну позицію.

Очікувані результати за групами результатів оцінювання

ГР1. Орієнтується в історичному часі та просторі, виявляє взаємозв'язки подій і явищ

Учень / учениця:

- ❖ визначає особливості розвитку літератури й мистецтва наприкінці XIX ст.;
- ❖ пояснює вплив історичних подій на культуру;
- ❖ характеризує основні художні напрями доби.

ГР2. Працює з інформацією історичного та суспільствознавчого змісту

Учень / учениця:

- ❖ аналізує художні твори та ілюстрації;
- ❖ розрізняє факт, художній образ і авторську позицію;
- ❖ формулює висновки про роль мистецтва в суспільстві.

ГР3. Виявляє здатність до співпраці, толерантність, громадянську позицію

Учень / учениця:

- ❖ аргументовано висловлює власне ставлення до мистецьких творів;
- ❖ співпрацює в групі під час обговорення культурних явищ;
- ❖ виявляє повагу до різних культурних традицій.

Практико орієнтовані кейси

Кейс 1. «Картина епохи. Мистецтво розповідає про суспільство» ГР1.

Життєва / рольова ситуація

Учні працюють у ролі кураторів історичної виставки та мають пояснити, як література й мистецтво відображали життя людей своєї епохи.

Завдання для учнів

- ✓ Проаналізуйте вид мистецтва.
- ✓ Визначіть історичний контекст його створення.
- ✓ Створіть короткий опис експозиції.

Формат учнівського продукту

Опис виставки, мініпрезентація або історичний коментар.

Орієнтовні відповіді учнів для вчителя

Учні можуть дійти висновку, що мистецтво та література відображали соціальні проблеми, зміни в суспільстві, розвиток міст і нові погляди на людину та світ.

Можливе ускладнення для сильніших учнів

Порівняти мистецькі напрями XIX ст. із сучасною культурою.

Підтримка для учнів, яким складно

Надати запитання-підказки для аналізу твору.

Кейс 2. «Медіакритик. Авторська позиція: факт чи емоція.» ГР2.

Життєва / рольова ситуація

Учні уявляють себе критиками культурного журналу та аналізують, як митці передавали свої погляди через літературу й мистецтво.

Завдання для учнів

- ✓ Проаналізуйте художній твір.
- ✓ Визначіть авторську позицію.
- ✓ Створіть короткий критичний відгук.

Формат учнівського продукту

Критичний відгук, інфографіка або повідомлення для культурного блогу.

Орієнтовні відповіді учнів для вчителя

Учні можуть визначити, що митці не лише відображали дійсність, а й впливали на громадську думку, звертали увагу на проблеми суспільства та формували нові культурні цінності.

Можливе ускладнення для сильніших учнів

Порівняти вплив мистецтва XIX ст. і сучасних соціальних медіа.

Підтримка для учнів, яким складно

Подати алгоритм аналізу мистецького твору.

Кейс 3. «Культурний форум: навіщо суспільству мистецтво?» **ГРЗ.**

Життєва / рольова ситуація

Учні беруть участь у громадському форумі, де обговорюють значення літератури й мистецтва для розвитку суспільства.

Завдання для учнів

- ✓ Обговоріть роль культури для суспільства.
- ✓ Підготуйте вагомі аргументи.
- ✓ Створіть спільне звернення або культурний маніфест до громадськості.

Формат учнівського продукту

Маніфест, мініпозиція або командний проєкт.

Орієнтовні відповіді учнів для вчителя

Учні можуть дійти висновку, що література й мистецтво допомагають суспільству осмислювати проблеми, формують культурну пам'ять та впливають на світогляд людей.

Можливе ускладнення для сильніших учнів

Створити альтернативний мистецький проєкт для сучасного суспільства.

Підтримка для учнів, яким складно Надати мовні конструкції для обговорення культурних питань.

Методичний коментар для вчителя

- Рекомендується організовувати роботу в групах, використовувати аналіз мистецьких творів, дискусії та творчі презентації.
- Для забезпечення участі всіх учнів варто пропонувати диференційовані завдання, мовні підказки та різні формати учнівських продуктів.

Практыко орієнтовані кейси до § 31 **«Зародження масового виробництва й масової культури»**

Ключові поняття теми

Масове виробництво, конвеєр, масова культура, реклама, кіно, преса, урбанізація, споживання.

Основні події / дати / постаті

Початок ХХ ст. – розвиток конвеєрного виробництва; діяльність Генрі Форда; розвиток кінематографа та масової преси.

Тема кейс-блоку

«Як масове виробництво змінило життя людей?»

Мета

Сформувати в учнів розуміння причин виникнення масового виробництва та масової культури. Навчити аналізувати вплив технічного прогресу на повсякденне життя суспільства. Розвивати критичне мислення, медіаграмотність і здатність аргументовано висловлювати громадянську позицію.

3. Очікувані результати за групами результатів оцінювання

ГР1. Орієнтується в історичному часі та просторі, виявляє взаємозв'язки подій і явищ

Учень / учениця:

- ❖ визначає причини розвитку масового виробництва;
- ❖ пояснює вплив технічного прогресу на суспільство;
- ❖ характеризує зміни в повсякденному житті людей на початку ХХ ст.

ГР2. Працює з інформацією історичного та суспільствознавчого змісту

Учень / учениця:

- ❖ аналізує рекламні матеріали, статистику та історичні джерела;
- ❖ розрізняє факт, рекламу та оцінне судження;
- ❖ формулює висновки щодо впливу масової культури.

ГР3. Виявляє здатність до співпраці, толерантність, громадянську позицію

Учень / учениця:

- ❖ аргументовано висловлює ставлення до масової культури;
- ❖ співпрацює в групі під час виконання завдань;
- ❖ усвідомлює вплив медіа й реклами на суспільство.

Практико орієнтовані кейси

Кейс 1. «Конвеєр змінює світ» ГР1.

Життєва / рольова ситуація

Учні уявляють себе журналістами початку ХХ ст., які готують репортаж про відкриття нового автомобільного заводу.

Завдання для учнів

- ✓ Визначіть особливості масового виробництва автомобілів.
- ✓ Проаналізуйте зміни в житті працівників і споживачів автомобілів.
- ✓ Створіть короткий репортаж.

Формат учнівського продукту

Репортаж, таблиця або історичний постер.

Орієнтовні відповіді учнів для вчителя

Учні можуть дійти висновку, що масове виробництво здешевило товари, прискорило виробничі процеси та змінило стиль життя людей.

Можливе ускладнення для сильніших учнів

Порівняти конвеєрне виробництво початку ХХ ст. із сучасною автоматизацією.

Підтримка для учнів, яким складно

Надати приклади змін у побуті та праці людей.

Кейс 2. «Реклама і масова культура: як формується громадська думка?» ГР2.

Життєва / рольова ситуація

Учні працюють у ролі аналітиків медіа та досліджують, як реклама й масова культура впливали на поведінку людей.

Завдання для учнів

- ✓ Проаналізуйте рекламні матеріали.
- ✓ Визначіть засоби впливу на аудиторію.
- ✓ Створіть короткий медіакоментар.

Формат учнівського продукту

Інфографіка, медіакоментар або повідомлення для блогу.

Орієнтовні відповіді учнів для вчителя

Учні можуть визначити, що масова культура й реклама формували нові потреби, популяризували товари та впливали на стиль життя населення.

Можливе ускладнення для сильніших учнів

Порівняти рекламу початку ХХ ст. із сучасними соціальними мережами.

Підтримка для учнів, яким складно

Подати приклади рекламних повідомлень і мовні підказки.

Кейс 3. «Масова культура. Можливість чи загроза?» ГРЗ.

Життєва / рольова ситуація

Учні беруть участь у громадському форумі та обговорюють позитивні й негативні наслідки масової культури.

Завдання для учнів

- ✓ Обговоріть вплив масової культури на суспільство.
- ✓ Підготуйте аргументи.
- ✓ Створіть спільне рішення або звернення.

Формат учнівського продукту

Мініпозиція, маніфест або командний проєкт.

Орієнтовні відповіді учнів для вчителя

Учні можуть дійти висновку, що масова культура зробила інформацію та розваги доступнішими, але водночас посилила вплив реклами й стандартизацію культурних смаків.

Можливе ускладнення для сильніших учнів

Створити альтернативний сценарій розвитку масової культури без реклами.

Підтримка для учнів, яким складно

Надати мовні конструкції для дискусії.

Методичний коментар для вчителя

- Для забезпечення участі всіх учнів варто використовувати диференційовані завдання, мовні підказки та різні формати учнівських продуктів.
- Доцільно організовувати роботу в групах, застосовувати аналіз рекламних матеріалів, рольові вправи та дискусії.

Практыко орієнтовані кейси до § 32
«Науково-технічна революція на зламі ХІХ-ХХ ст.
та її вплив на людину й суспільство»

Ключові поняття теми

Науково-технічна революція, технічний прогрес, урбанізація, електрифікація, транспорт, зв'язок, модернізація, індустриальне суспільство.

Основні події / дати / постаті

Винахід телефону, радіо, автомобіля, літака; діяльність Томаса Едісона, братів Райт, Гульєльмо Марконі.

Тема кейс-блоку

«Технічний прогрес: комфорт чи нові виклики?»

Мета

Сформувати в учнів розуміння причин і наслідків науково-технічної революції на межі ХІХ-ХХ ст. Навчити аналізувати вплив технічних винаходів на життя людей. Розвивати критичне мислення, інформаційну грамотність та вміння оцінювати суспільні зміни.

Очікувані результати за групами результатів оцінювання

ГР1. Орієнтується в історичному часі та просторі, виявляє взаємозв'язки подій і явищ

Учень / учениця:

- ❖ визначає причини науково-технічної революції;
- ❖ пояснює вплив технічних відкриттів на розвиток суспільства;
- ❖ характеризує зміни в повсякденному житті людей.

ГР2. Працює з інформацією історичного та суспільствознавчого змісту

Учень / учениця:

- ❖ аналізує статистику, історичні документи та ілюстрації;
- ❖ розрізняє факт, прогноз і оцінне судження;
- ❖ формулює висновки щодо впливу технічного прогресу.

ГР3. Виявляє здатність до співпраці, толерантність, громадянську позицію

Учень / учениця:

- ❖ аргументовано висловлює позицію щодо наслідків технічного прогресу;
- ❖ співпрацює в групі під час виконання завдань;
- ❖ усвідомлює відповідальність суспільства за використання технологій.

Практико орієнтовані кейси

Кейс 1. «Винахід, який змінив повсякденне життя» ГР1.

Життєва / рольова ситуація

Учні уявляють себе журналістами початку ХХ ст., які мають підготувати матеріал про новий технічний винахід.

Завдання для учнів

- ✓ Визначіть значення винаходу.
- ✓ Проаналізуйте зміни в житті людей.
- ✓ Створіть короткий інформаційний матеріал.

Формат учнівського продукту

Репортаж, таблиця або історичний постер.

Орієнтовні відповіді учнів для вчителя

Учні можуть дійти висновку, що технічні винаходи пришвидшили комунікацію, розвиток транспорту, виробництва та змінили стиль життя людей.

Можливе ускладнення для сильніших учнів

Порівняти винаходи початку ХХ ст. із сучасними цифровими технологіями.

Підтримка для учнів, яким складно

Надати приклади технічних відкриттів та їхнього впливу.

Кейс 2. «Технічний прорив чи небезпека?» ГР2.

Життєва / рольова ситуація

Учні працюють у ролі аналітиків наукового журналу та досліджують позитивні й негативні наслідки науково-технічної революції.

Завдання для учнів

- ✓ Проаналізуйте історичні джерела.
- ✓ Відокреміть факти від припущень.
- ✓ Підготуйте аналітичний коментар.

Формат учнівського продукту

Інфографіка, аналітичний коментар або повідомлення для медіа.

Орієнтовні відповіді учнів для вчителя

Учні можуть визначити, що технічний прогрес покращив рівень життя людей, але водночас спричинив нові соціальні проблеми, урбанізацію та залежність від техніки.

Можливе ускладнення для сильніших учнів

Порівняти науково-технічну революцію ХІХ–ХХ ст. із сучасною цифровою революцією.

Підтримка для учнів, яким складно

Подати алгоритм аналізу історичного джерела.

Кейс 3. «Технології і суспільство: де межа відповідальності?» **ГРЗ.**

Життєва / рольова ситуація

Учні беруть участь у громадському форумі та обговорюють, як технічний прогрес впливає на життя людини й суспільства.

Завдання для учнів

- ✓ Обговоріть переваги та ризики технічного прогресу.
- ✓ Підготуйте аргументи про переваги та ризики прогресу. За / Проти.
- ✓ Прийміть спільне рішення або звернення до громадян.

Формат учнівського продукту

Мініпозиція, маніфест або командний проєкт.

Орієнтовні відповіді учнів для вчителя

Учні можуть дійти висновку, що технічний прогрес покращує життя людей, але потребує відповідального використання та контролю з боку суспільства.

Можливе ускладнення для сильніших учнів

Створити альтернативний сценарій розвитку суспільства без технічної революції.

Підтримка для учнів, яким складно

Надати мовні конструкції для ведення дискусії.

Методичний коментар для вчителя

- Залучайте кожного учня / ученицю корисними підказками, різнорівневими завданнями.
- Дозволяйте учнівству самим обирати формат презентації результату власної роботи: текст, малюнок чи презентація.

Практыко орієнтовані кейси до § 34 **«Основні ідеї, здобутки, виклики «довгого» ХІХ століття»**

Ключові поняття теми

Модернізація, індустріалізація, націоналізм, демократія, науково-технічний прогрес, імперіалізм, громадянське суспільство.

Основні події / дати / постаті

Промислова революція; утворення національних держав; розвиток демократії; науково-технічні відкриття ХІХ ст.

Тема кейс-блоку

«Чи стало «довге» ХІХ століття початком сучасного світу?»

Мета

Сформувані в учнів цілісне уявлення про основні ідеї, досягнення та виклики «довгого» ХІХ століття. Навчити аналізувати історичні зміни та їхній вплив на сучасний світ. Розвивати критичне мислення, уміння працювати з історичною інформацією та аргументовано висловлювати власну позицію.

Очікувані результати за групами результатів оцінювання

ГР1. Орієнтується в історичному часі та просторі, виявляє взаємозв'язки подій і явищ

Учень / учениця:

- ❖ визначає основні тенденції розвитку суспільства у ХІХ ст.;
- ❖ пояснює взаємозв'язок між модернізацією та суспільними змінами;
- ❖ характеризує здобутки й виклики «довгого» ХІХ століття.

ГР2. Працює з інформацією історичного та суспільствознавчого змісту

Учень / учениця:

- ❖ аналізує історичні джерела, статистику та ілюстрації;
- ❖ розрізняє факт, оцінює судження та історичну інтерпретацію;
- ❖ формулює висновки щодо наслідків історичних процесів.

ГР3. Виявляє здатність до співпраці, толерантність, громадянську позицію

Учень / учениця:

- ❖ аргументовано висловлює ставлення до історичних змін;
- ❖ співпрацює в групі під час обговорення суспільних проблем;
- ❖ усвідомлює значення історичного досвіду для сучасного суспільства.

Практико орієнтовані кейси

Кейс 1. «Світ змінюється: що принесло XIX століття?» ГР1.

Життєва / рольова ситуація

Учні уявляють себе учасниками міжнародної виставки досягнень XIX століття та мають представити головні зміни епохи.

Завдання для учнів

- ✓ Визначіть ключові здобутки епохи XIX ст.
- ✓ Проаналізуйте зміни в житті суспільства, які відбулися в XIX ст.
- ✓ Створіть коротку презентацію історичної епохи.

Формат учнівського продукту

Мініпрезентація, таблиця або історичний постер.

Підтримка для учнів, яким складно Надати приклади ключових досягнень і проблем епохи.

Кейс 2. «Історичний аналітик: прогрес чи нові проблеми?» ГР2.

Життєва / рольова ситуація

Учні працюють у ролі історичних аналітиків і досліджують суперечливі наслідки модернізації.

Завдання для учнів

- ✓ Проаналізуйте історичні джерела.
- ✓ Відокреміть факти від оцінок.
- ✓ Підготуйте аналітичний висновок.

Формат учнівського продукту

Інфографіка, аналітичний коментар або повідомлення для історичного журналу.

Орієнтовні відповіді учнів для вчителя

Учні можуть визначити, що технічний прогрес і розвиток демократії покращили життя багатьох людей, але індустріалізація спричинила соціальні конфлікти, нерівність і боротьбу між державами.

Можливе ускладнення для сильніших учнів

Порівняти виклики XIX ст. із сучасними глобальними проблемами.

Підтримка для учнів, яким складно

Подати алгоритм аналізу історичного джерела.

Кейс 3. «Уроки XIX століття для сучасного світу» ГР3.

Життєва / рольова ситуація.

Учні беруть участь у громадському форумі та обговорюють, які ідеї й досвід XIX століття залишаються важливими сьогодні.

Завдання для учнів

- ✓ Обговоріть значення історичного досвіду.

- ✓ Підготуйте аргументи про досвід XIX століття який залишається важливим і сьогодні.
- ✓ Створіть спільне звернення або рекомендації для наступних поколінь.

Формат учнівського продукту

Маніфест, мініпозиція або командний проєкт.

Орієнтовні відповіді учнів для вчителя

Учні можуть дійти висновку, що «довге» XIX століття заклало основи сучасного світу. Розвиток демократії, науки, прав людини та громадянського суспільства, але також залишило виклики, пов'язані з нерівністю й конфліктами.

Можливе ускладнення для сильніших учнів

Створити альтернативний сценарій розвитку світу без індустріалізації.

Підтримка для учнів, яким складно

Надати мовні конструкції для дискусії.

Методичний коментар для вчителя

- Доцільно організовувати роботу в групах.
- Дозволяйте учнівству самим обирати формат презентації результату власної роботи: текст, малюнок чи презентація.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Державний стандарт повної загальної середньої освіти. URL: <https://surl.li/lhfdfp> (дата звернення: 22.05.26)
2. Про освіту: Закон України. URL: <https://surli.cc/ttxwck> (дата звернення: 22.05.26)
3. Про затвердження концептуальних засад реформування історичної освіти в системі загальної середньої освіти: Наказ МОН від 30 червня 2024 року №1072. URL: <http://surl.li/nyrsqz> (дата звернення: 22.05.26)
4. Про затвердження рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання: Наказ МОН від 02 серпня 2024 р. № 1093. URL: <http://surl.li/lxkjsf> (дата звернення: 22.05.26)
5. Про внесення змін до типової освітньої програми для 5 – 9 класів закладів загальної середньої освіти: Наказ МОНУ від 09 серпня 2024 р. № 1120. URL: <http://surl.li/lvqipf> (дата звернення: 22.05.26)
6. Модельна навчальна програма «Всесвітня історія. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Щупак І. Я., Посунько А. С., Бакка Т. В., Бурлака О. В., Власова Н. С., Желіба О. В., Махонін О. О., Мелешенко Т. В., Павловська-Кравчук В. А., Піскарьова І. О., Худобець О. А.) URL: <https://surl.li/pfcdtu> (дата звернення: 22.05.26)
7. Щупак І. Я., Бурлака О. В., Власова Н. С., Вradій Є. А., Галушко К. Ю., Дрібниця В. О., Желіба О. В., Піскарьова І. О., Секиринський Д. О. Всесвітня історія : підручник для 9 класу закладів загальної середньої освіти. Київ: УОВІЦ «Оріон», 203.
8. Оцінювання за групами результатів у громадянській та історичній освітній галузі. URL: <https://surl.li/ngmqmc> (дата звернення: 22.05.26)

Видання підготовлено до друку та віддруковано
редакційно-видавничим відділом КНЗ «ЧОПОПП ЧОР»
Зам. № 1830 Тираж 100 пр.
18003, Черкаси, вул. Бидгощська, 38/1